

SKRIFTLIGE INDLÆG FRA DET ØKONOMISKE RÅDS MEDLEMMER

På de følgende sider er gengivet skriftlige indlæg fra medlemmer af Det Økonomiske Råd. Følgende medlemmer har ønsket at give skriftlige bidrag:

Økonomi- og Erhvervsministeriet
Finansministeriet
Kommunale Organisationer, KL
Danmarks Nationalbank
Dansk Arbejdsgiverforening
Dansk Byggeri
Landsorganisationen i Danmark
Dansk Metal
Akademikernes Centralorganisation
DI - Organisation for Erhvervslivet
Håndværksrådet
Landbrugsraadet
Dansk Erhverv
Finansrådet
FTF – Hovedorganisation for offentligt og privat ansatte
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd
Særlig sagkyndig Birgitte Sloth
Særlig sagkyndig Torben M. Andersen
Særlig sagkyndig Nina Smith

Økonomi- og Erhvervsministeriet

Konjunktursituationen og aktuel økonomisk politik

Formandskabets prognose peger på, at vi nu går ind i en periode, hvor væksten går i tomgang. Økonomi- og Erhvervsministeriet deler denne vurdering, spørgsmålet er alene, hvor længe og hvor dybt den økonomiske afmatning bliver. Svaret herpå er meget usikkert. Det vil i høj grad afhænge af, hvor hårdt den internationale finanskrise slår igennem i realøkonomien samt effekten af de iværksatte hjælpepakker.

For Danmark vil ikke mindst udviklingen på boligmarkedet være af betydning, hvor formandskabet jo forudser en fortsat kraftig opbremsning, hvilket Økonomi- og Erhvervsministeriet er enige i. Økonomi- og Erhvervsministeriet har i den forbindelse bemærket, at formandskabet også vurderer, at de afdragsfrie lån kun har haft begrænset effekt.

Økonomi- og Erhvervsministeriet er enig med formandskabet i, at dansk økonomi er bedre rustet til en lavvækstperiode nu end tidligere. De seneste 20 års strukturreformer på arbejdsmarkedet, i skattesystemet mv. gør økonomien langt mere robust i dag. Udgangspunktet er altså gunstigt. Der er pæne overskud på betalingsbalancen og den strukturelle ledighed er lav.

Ligesom formandskabet mener Økonomi- og Erhvervsministeriet ikke, at tiden er inde til yderligere lempelser, også af hensyn til fastkurspolitikken. Der er allerede udsigt til skattelettelser næste år, og den planlagte tvungne SP-opsparring er frafaldet. Men den store usikkerhed betyder, at situationen må følges ganske nøje. Og det er klart, at en konjunkturpolitik, der understøtter strukturpolitiske mål, i givet fald må foretrækkes.

Den finansielle krise

Økonomi- og Erhvervsministeriet hæfter sig ved, at formandskabet er enig i, at det var nødvendigt med aftalen om finansiel stabilitet. Der var tale om en situation med fastfrosne pengemarkeder, som gjorde det vanskeligt for selv sunde pengeinstitutter at skaffe den nødvendige likviditet. Garantiordningen med afviklingsselskabet var derfor nødvendig for at sikre den finansielle stabilitet i Danmark, og er jo udformet efter forsikringsmæssige principper.

Økonomi- og Erhvervsministeriet følger fortsat markedet tæt og har i den forbindelse også noteret sig rapportens bemærkninger om risiko for kreditklemme.

Vi har også noteret sig formandskabets overvejelser om en europæisk afviklingsfond, skabt med den danske model som forbillede. En sådan permanent ordning kan man drøfte det hensigtsmæssige i. Økonomi- og Erhvervsministeriet fokuserer

snarere på at finde en fornuftig overgangsløsning, så vi kommer tilbage til et normalt marked uden behov for garantiordninger.

Økonomi- og Erhvervsministeriet deler formandskabets opfattelse af, at det ville være godt, at institutterne fik forpligtelse til at offentliggøre deres solvensbehov og risikoprofil, hvilket også indgår i det danske indspil til EU.

Vi finder, at formandskabet i sammenfatningen på s. 7 har fået argumentationen vedrørende pensionspakken fagligt galt i halsen. Det undrer, at sammenfatningen ikke bedre afspejler den udmærkede gennemgang i selve kapitlet.

Formålet med pensionspakken var ikke at ”hjælpe boligejere med rentetilpasningslån”. Aftalens formål var at forhindre, at pensionsinstitutterne blev tvunget til at holde brandudsalg af deres realkreditobligationer. Dette ville have skabt en meget alvorlig situation, hvor pensionskunderne ville have lidt skade og med risiko for, at pensionsinstitutterne ikke kunne overholde deres forpligtelser. Det var faktisk nævnt i det tekniske forarbejde fra 2004 til den bekendtgørelse, der gælder på området, at der kunne være behov for at justere den anvendte diskonteringsrente i ekstraordinære tider, som vi står i nu.

En sideeffekt af aftalen var, at også boligejere med rentetilpasningslån oplevede lavere renter. Men dette taler ikke for at undlade at finde en løsning for pensionskunderne, blot fordi det havde en afsmittende effekt på renterne.

Formandskabet rejser også kritik af, at de gule trafiklys på pensionsområdet er afskaffet. Afskaffelsen skal ses i sammenhæng med, at der samtidig er indført krav om, at pensionselskaberne – ligesom bankerne – kvartalsvist skal indberette deres individuelle solvensbehov til Finanstilsynet. De individuelle solvensbehov afspejler de enkelte selskabers konkrete og samlede risici, hvorfor de vurderes at give et mere præcist billede af selskabernes situation. De gule trafiklys havde samtidig den uheldige konsekvens, at pensionselskaberne indrettede deres investeringspolitik efter at undgå det gule lys for at kunne anvende det i deres markedsføring, frem for afvejningen mellem aktiv risiko og afkast. Der er således samlet set tale om en tilsynsmæssig stramning.

Skat

Formandskabet peger på behovet for en skattereform, blandt andet med henvisning til tiltagende internationalisering, ændringer i befolkningens sammensætning og udfordringerne på miljøområdet. Økonomi- og Erhvervsministeriet deler formandskabets vurdering af, at en række forhold taler for en reform af skattesystemet.

Formandskabet belyser blandt andet en række strukturelle og fordelingsmæssige aspekter af det nuværende skattesystem.

Med hensyn til beskatning af arbejdsindkomst viser formandskabets analyser, at lempelser i topskatten øger arbejdsudbuddet og velstanden væsentlig mere end forhøjelser af beskæftigelsesfradraget. Økonomi- og Erhvervsministeriet har noteret sig, at resultaterne overordnet stemmer overens med de beregninger, som de økonomiske ministerier tidligere har fremlagt. Analyserne kan være et relevant indspil i forbindelse med drøftelserne om en kommende skattereform.

Finansministeriet

Den finansielle krise og de dårlige internationale konjunkturer medfører en svag udvikling i efterspørgsel og produktion de næste år, og det er nødvendigt at nedjustere hidtidige skøn. Det forekommer dog at være på den pessimistiske side, når DØR regner med egentlige fald i BNP både i 2009 og i 2010, herunder at den opgang i den samlede efterspørgsel, som ventes i 2010, tilsyneladende forventes modgået af en endnu kraftigere stigning i importen samme år.

Blandt de forhold, som efterhånden vil trække væksten op, er en meget kraftig stigning i husholdningernes disponible realindkomster på omkring 4 pct. i 2009, samt at der er udsigt til ret store rentefald frem mod medio 2009. Begge dele kan forekomme underspillet i DØRs fremstilling. Hertil kommer, at olie- og råvarepriser nu er faldet til et noget lavere niveau, end det, der er lagt til grund i DØR-rapporten. I forhold til Finansministeriets aktuelle vurdering regner DØR desuden med forholdsvis afdæmpet vækst i det offentlige forbrug og de offentlige investeringer samlet set i årene 2008-2010. Det anføres i den forbindelse, at de store prisstigninger i 2008 skulle begrænse realvæksten i det offentlige forbrug samme år, fordi de nominelle udgiftsrammer skal overholdes. Det er imidlertid langt fra oplagt, fordi de nominelle rammer efter sædvanlig praksis korrigeres for ændrede pris- og lønforudsætninger.

Der er stor usikkerhed om det videre forløb i lyset af bl.a. den finansielle uro, og at især banker kan tænkes at reducere låneudbuddet. Konsekvenserne for realøkonomien af en egentlig kreditklemme kan blive mærkbare, men det er grundlæggende svært at afgøre, hvorvidt kreditvilkårene bliver strammere end det, der er normalt i den aktuelle konjunktursituation, hvor der også vil være vigende lånebehov.

Det er en central pointe, at udgangspunktet for dansk økonomi med ekstraordinært lav ledighed er væsentligt bedre end i mange andre lande, og at en normalisering af

konjunkturerne under alle omstændigheder kræver en periode med lav vækst i produktionen og afdæmpning af presset på arbejdsmarkedet.

Det er derfor også en naturlig anbefaling, at finanspolitikken i 2009 ikke skal lempes mere end det, der er lagt op til. Det vil som angivet medføre øget import, større inflation end ellers, og derudover formentlig opadgående pres på rentespændet.

Det anføres også helt korrekt, at man endnu ikke kan bedømme behovet for finanspolitiske reaktioner i 2010, men det nævnes, at yderligere lempelser kan blive relevante, hvis konjunkturerne udvikler sig som beskrevet i rapporten – uden nærmere overvejelser om eksempelvis pengepolitikken (dvs. renteutviklingen) og betydningen heraf for finanspolitikken, samt de aktivitetsbidrag, som kommer fra allerede gennemførte initiativer (herunder forsinkede virkninger fra skattenedsættelser i 2009) og vækstrammerne mv. i 2015-planen. Det er desuden ikke tydeligt, hvornår DØR mener, at man bør fravige den mellemfristede planlægning ud fra rene konjunkturmæssige hensyn, dvs. hvor grænsen går i forhold til finetuning, givet usikkerheden i prognoserne og skønnene for strukturel ledighed mv.

DØRs skøn for de offentlige finanser er formentlig i den optimistiske ende især i 2010, hvor overskuddet kan vendes til underskud, og selv om svækkelsen ikke umiddelbart har strukturel karakter, er det korrekt, at udfordringerne i forhold til 2015-planen skærpes.

Rapporten indeholder nogle lidt hurtige bemærkninger om, at de initiativer, som har været rettet mod obligationsmarkedet, kan sende et uheldigt signal om, at regeringen også i fremtiden vil træde til, hvis der er udsigt til markante stigninger i de korte renter. Kritikken forekommer ikke gennemarbejdet og forholder sig ikke til den konkrete baggrund for disse tiltag, og mulige alternativer.

Fsva. DSP's mulighed for at placere i realkreditobligationer gælder særligt, at der – som offentliggjort ved flere lejligheder – i den konkrete situation har været sigtet efter at afdække statens renterisiko i forbindelse med finansieringen af almene boliger. Der er således ikke tale om en hjælpepakke med sigte på at påvirke kursdannelsen, men om en sund statsfinansiell foranstaltning.

DØR har udarbejdet en meget omfattende gennemgang af skattesystemet med mange gode informationer og spændende analyser. Der er tilsyneladende enighed om, hvordan forskellige instrumenter i den personlige indkomstbeskatning skal rangordnes både ift. fordeling og effektivitet. Men det er umiddelbart svært at gennemskue, om rapportens skøn over de afledte virkninger af ændret kapitalindkomstbeskatning er realistiske, og rapporten giver ikke meget information, der kan bruges til en nærmere vurdering heraf.

Kommunale Organisationer, KL

Konjunkturvurderingen

Det Økonomiske Råds formandskab forudser i deres seneste konjunkturvurdering en kraftig opbremsning i den økonomiske vækst i udlandet såvel som i Danmark. Det indebærer en nedgang i efterspørgslen, erhvervsinvesteringer og produktionen de næste år. KL er enige med vismændene i, at dansk økonomi er på vej ind i en periode med lavkonjunktur. Der er dog flere risikoelementer i den globale økonomi, som gør det særligt vanskeligt at vurdere nedgangsperiodens længde og størrelse.

KL vil gerne rose formandskabet for at fremlægge flere interessante forslag, både om at fremrykke offentlige investeringer og om reformer af dagpenge og skattesystemet. For det er uden sammenligning den største udfordring for velfærdssamfundet at skaffe de nødvendige hænder i fremtiden, i takt med at de store årgange går på pension og arbejdsstyrken falder.

KL bakker derfor op om initiativer, der også på den korte bane kan medvirke til at forøge udbuddet af kvalificeret arbejdskraft, herunder forslag om en skattereform, der letter skatten på arbejde. KL lægger især vægt på, at en kommende skattereform bidrager til at forbedre de offentlige arbejdsgivers vanskelige rekrutteringssituation i fremtiden, så det er muligt at give den nødvendige omsorg og pleje til fx børn og ældre i forbindelse med, at de store årgange bliver ældre, og arbejdsstyrken bliver mindre.

KL er enig med formandskabet i, at en fremrykning af de offentlige investeringer kan vise sig nødvendigt for at modvirke den nuværende lavkonjunktur. En sådan fremrykning er mulig, da der er store anlægsbehov i kommunerne og mange kommunale bygninger og anlæg med et vedligeholdelseefterslæb. I økonomiaftalen mellem KL og regeringen for 2009 indgår der et begrænset anlægsomfang. Det skyldes især hensyntagen til den konjunkturvurdering fra sidste sommer, der er lagt til grund for økonomiaftalen for 2009. Derfor har KL også aftalt med regeringen, at der næste år skal forhandles om en mere langsigtet investeringsplan for kommunerne – også udover en flerårig periode. KL vil sammen med kommunerne formulere en perspektivplan for kommunale investeringer, der skal række helt frem til 2018. Heri skal også indgå overvejelser om, hvordan investeringerne bør prioriteres fremover – dels i forhold til de borgernære serviceområder, dels i forhold til infrastrukturelle og klimaforbedrende initiativer.

Danmarks Nationalbank

Den økonomiske udvikling vurderes til en hård landing i 2009 og 2010 med negativ vækst i begge år. For et år siden vurderede formandskabet væksten i 2009 og 2010 til henholdsvis 1,4 og 0,9 pct. Der er naturligvis en række årsager til forværringen, som ikke var kendt i slutningen af 2007.

Nationalbanken kan tilslutte sig Formandsskabets synspunkt om, at der ikke skal ske yderligere lempelser af finanspolitikken for 2009. Der er stadig et positivt output gap, så lempelser vil betyde en større arbejdsløshed på længere sigt.

Usikkerheden om udviklingen fører imidlertid til den konklusion, at det på nuværende tidspunkt ikke er hensigtsmæssigt at udtale sig om finanspolitikken for 2010. Det kan være, at der er grundlag for lempelser, men det kan også være, det ikke er tilfældet. Generelt må det være en forudsætning for aktiv finanspolitik, at der også er villighed til at foretage en opstramning, når det er nødvendigt. Det har vist sig vanskeligt flere gange. Således i de senere år efter skattnedsættelserne i 2004.

For så vidt angår prognosen, er vi på mange punkter enige. Formandskabet har en kraftigere udvikling i importtilbøjeligheden, dette fører til, at BNP vokser mindre. Det er bemærkelsesværdigt, at Danmark er det eneste land i tabellen på side 147, der har negativ vækst i 2010.

En europæisk indsats mod den økonomiske krise, som foreslået af kommissionen, må hovedsagelig bestå af national indsats. For de enkelte landes vedkommende må lempelserne afpasses efter den økonomiske situation i det pågældende land. Der skal således ikke gennemføres foranstaltninger af samme relative størrelse i hvert land.

Den finansielle krise har haft et omfang, som har været ganske uventet, især efter den manglende redning af Lehman Brothers. På trods af en stor indsats i mange lande er der stadig mange problemer i det finansielle system. Denne udvikling har bidraget til at forstærke den økonomiske nedgang. En fælles afviklingsfond i Europa som i USA kunne lette problemer ved retningsaktioner for grænseoverskridende banker, men vidt forskellige skattemæssige forhold i USA og Europa vil nok udelukke en sådan Fond i Europa. De europæiske lande har gennemført forskellige foranstaltninger til afhjælpning af den finansielle krise. Disse må følges løbende for at sikre, at de er relevante i forhold til krisen.

Dansk Arbejdsgiverforening

Der er sket meget, siden Formandskabet fremlagde deres seneste vurdering af de økonomiske udsigter for blot et halvt år siden. Finanskrisen, negative forventninger fra erhvervene og historisk lave forbrugerforventninger. Diskussionsoplægget giver et tydeligt billede af, at vi i Danmark står overfor en helt ny situation med udsigt til negativ vækst.

Heldigvis har Danmark et godt udgangspunkt i forhold til mange andre lande. Beskæftigelsen er rekordhøj, og ledigheden har aldrig været lavere. De fortsatte kapacitetsbegrænsninger og den manglende reformindsats fra Folketingets side, har dog også bidraget til, at de danske lønstigninger i længere tid har ligget markant højere end i udlandet. Det har forværret virksomhedernes konkurrenceevne overfor udlandet. Selvom der er udsigt til en stigende ledighed, er det på ingen måde udtryk for, at der ikke længere er behov for tiltag på arbejdsmarkedet. Tværtimod.

Formandskabet pointerer, at der ikke er iværksat tilstrækkelige initiativer i forhold til at sikre den langsigtede holdbarhed i henhold til 2015-planen. Det kan DA kun være enig i. Der er fortsat behov for arbejdsmarkedsreformer, der kan bidrage til at øge arbejdsudbuddet. Men hvor regeringen har en målsætning om, at arbejdsstyrken skal øges med 50-60.000 for at sikre balance på de offentlige balancer, mener DA, der er brug for en tilgang på mindst 200.000 personer frem mod 2015, hvis vi skal sikre en fornuftig vækst i dansk økonomi. Den demografiske udvikling alene reducerer arbejdsstyrken med 70.000. Dertil kommer vækst i den offentlige beskæftigelse og job, der allerede i dag ikke kan besættes. Denne udfordring kræver ændringer af de nuværende regler for modtagelse af dagpenge og efterløn.

Derudover er det nødvendigt, at den planlagte skattereform bidrager til en markant stigning i antallet af arbejdstimer på det danske arbejdsmarked. Det skal gøres mere attraktivt at være i beskæftigelse; det skal belønnes at lægge nogle ekstra timer på arbejdsmarkedet ligesom det skal gøres mere økonomisk attraktivt at tage en uddannelse. Endelig skal mulighederne for at tiltrække og fastholde udenlandsk arbejdskraft med de rette kvalifikationer styrkes.

Dansk Byggeri

Dansk Byggeri er på mange områder enig med Formandskabet i deres vurdering af udsigterne for dansk og international økonomi. Vendingen i dansk økonomi må nu forventes at blive skarpere end antaget for blot et halvt år siden; der er lagt op til en væsentlig hårdere landing og negative vækstrater i efterspørgsel, produktion og beskæftigelse.

Nedgangen for dansk økonomi, såvel som på eksportmarkederne, har betydning for arbejdsmarkedet. Men selvom faldende beskæftigelse og stigende ledighed er uundgåelig, og det umiddelbare pres på arbejdsmarkedet er aftagende, mindsker det ikke behovet for reformer målrettet arbejdsmarkedet. Både på langt sigt, men også på kort sigt.

Dansk Byggeri er således også enig med Formandskabet i, at der fortsat er behov for konkrete tiltag til at øge udbuddet af arbejdskraft i Danmark. En forkortelse af dagpengeperioden og afskaffelse af efterlønnen, eller som minimum en snarlig forhøjelse af efterlønsalderen, er helt oplagte tiltag.

Dansk Byggeri er derimod ikke enig med Formandskabets beskrivelse af udviklingen i bygge- og anlægsbeskæftigelsen. Vismændene vurderer, at byggebeskæftigelsen vil være uændret i 2008 for derefter at falde med ca. 20.000 personer i løbet af 2009-2010. Dansk Byggeri finder det alarmerende, at vismændene ikke har registreret, at bygge- og anlægsbranchen længe har været i gang med at afskedige medarbejdere, og dermed at byggebeskæftigelsen er faldende allerede i indeværende år!

Dansk Byggeri vurderer, at bygge- og anlægsbeskæftigelsen allerede ved udgangen af 2008 vil være reduceret med 7.500 personer, og at der er udsigt til et yderligere fald på 13.500 personer. Nedgangen i beskæftigelsen er altså væsentlig hårdere, end vismændene vurderer, da branchen allerede i løbet af 2009 vil have afskediget mere end 20.000 beskæftigede.

At den faldende beskæftigelse først slog igennem på ledighedstallene i 2. halvår 2008 skyldes, at nogle af dem, som er blevet afskediget, har været udenlandske arbejdstagere, som er rejst hjem eller har fået arbejde i andre brancher. Derimod slog det igennem på lønstigningstakten allerede fra 2. kvartal 2008, hvor lønstigningstakten på bygge- og anlægsområdet aftog til 4,3%, mens den for hele DA-området lå på knap 5%.

Dansk Byggeri vurderer som vismændene, at lønstigningstakten vil være fortsat aftagende. Dansk Byggeri vil endvidere rose vismændene for et mere realistisk skøn for lønudviklingen i indeværende rapport. Et skøn på en stigning i timelønsomkostningerne på 4,2% hhv. 3,8% i 2009 og 2010 er mere virkelighedsnært end stigningstakterne på 5,0% hhv. 4,4%, som vismændene skønnede så sent som i deres forårsrapport. Dansk Byggeri noterer sig dog, at skønnet går på de overordnede timelønsomkostninger, da takterne må forventes at blive lavere på bygge- og anlægsområdet.

Afmatningen i bygge- og anlægsbranchen kommer altså væsentlig hurtigere, end både vismænd og regeringen vurderer, og allerede nu er der ledig kapacitet i bran-

chen. På den baggrund mener Dansk Byggeri, at en veltilrettelagt yderligere lempelse af finanspolitikken i 2009 er forsvarlig og nødvendig for at imødekomme de konjunkturfremkomne udfordringer bl.a. på arbejdsmarkedet.

Man bør allerede nu aftale og igangsætte de bygge- og anlægsprojekter, som er samfundsmæssigt nødvendige, frem for at vente til udgangen af 2010. Der går lang tid, fra beslutningen er taget, til arbejdet påbegyndes, og erfaringsmæssigt har det vist sig, at timingen kan betyde, at finanspolitiske justeringer af denne karakter kan vise sig ”for meget” eller ”for sent”.

Principper i skattepolitikken

Der er flere væsentlige årsager til, at en reform af skattesystemet er nødvendig. Igennem de seneste år har der været en kraftig mangel på arbejdskraft, og selvom konjunkturerne i øjeblikket er nedadgående, og dermed presset på arbejdsmarkedet ligeså, vil den demografiske udvikling medføre, at vi inden for en kort årrække igen vil stå i en situation med mangel på arbejdskraft.

Det er derfor nødvendigt, at et højt skattetryk ikke er en hæmsko for, at de beskæftigede vil yde en ekstra indsats. Det betyder, at skatten på sidst tjente krone bør være lavere.

Med en skatteomlægning kan man opnå resultater på flere fronter på én gang. Hvis en del af finansieringen ved sænkelse af marginals-katten kommer fra grønne afgifter, vil man hjælpe til med at forbedre miljøet, samtidig med at Danmark får lettere ved at leve op til de forpligtelser om CO₂-udledning, vi har forpligtet os til internationalt.

Dansk Byggeri er enige med Formandskabet i, at topskatten bør sænkes. Det vil være med til at sikre, at der fremover vil være tilstrækkelig udbud af kvalificeret arbejdskraft i Danmark. Topskatten har i dag nået et niveau, hvor det ikke blot er en skat for de rige. Også ”almindelige” mennesker er berørt af den. Således betaler ca. 40% af de fuldtidsbeskæftigede faglærte i byggeriet topskat.

Hvis topskatten skal lempes, har Dansk Byggeri ingen ideologisk præference for, hvorvidt en lavere sats eller en højere grænse er at foretrække. Det skal dog påpeges, at hvis grænsen skal hæves, så skal den hæves markant, og det skal samtidig sikres, at antallet af topskatteydere ikke stiger. Hvis grænsen blev sat op til 475.000 kr., ville det betyde, at blot ca. 10 procent af de fuldtidsbeskæftigede faglærte er berørt af topskatten mod næsten hver anden i dag. Det ville kraftigt øge incitamentet til at yde en ekstra indsats, da en markant del af de beskæftigede skulle svare en lavere skat af sidst tjente krone.

Dansk Byggeri er mere forbeholdne over for at lempe på beskæftigelsesfradraget. Dansk Byggeri finder, at provenuet ville være bedre givet ud på yderligere lettelser i topskatten, da beskæftigelseseffekten ved den – og heraf selvfinansieringsgraden – er væsentlig større.

Såfremt der foretages lettelser på beskæftigelsesfradraget, mener Dansk Byggeri, at satsen for fradraget skal sættes op, samtidig med at det maksimale beløb, der kan fradrages, sættes så meget op, at indkomstgrænsen som minimum har samme størrelse som inden skattereformen.

Formandskabet foreslår, at man skal arbejde hen imod et system, hvor blot 75% af kapitalindkomsten er skattepligtig. Det vil blandt andet medføre, at der kompenseres for prisstigninger. Dansk Byggeri finder timingen af dette forslag uheldigt – som Formandskabet også selv henleder opmærksomheden på – da det vil betyde, at negativ kapitalindkomst giver et mindre fradrag i indkomstbeskatningen. For boligejerne, som er gældsats, vil det betyde, at de skal betale mere i skat. Det vil betyde, at boligudgifterne stiger, hvilket vil medføre et fald i boligpriserne, og det vil slå meget hurtigt igennem. Formandskabet skønner disse prisfald til mere end 5%. I en tid med allerede faldende boligpriser, og udsigt til yderligere fald, vil dette være yderst skadeligt.

Dansk Byggeri er også uenig med Formandskabets forslag om en kapitalgevinstskat på ejerboliger, som kan have uheldige konsekvenser. Selv om der er mulighed for skattefrit at bruge en eventuel gevinst i en ny bolig, lægges der op til, at gevinsten registreres som en udskudt gevinst på selvangivelsen. Det vil i sidste ende betyde, at personer vil blive beskattet af denne gevinst. Det kan medføre, at mobiliteten hæmmes. Hvis eksempelvis boligejerne har optaget yderligere lån i boligen af denne gevinst, vil de ikke kunne flytte til en lejebolig, da denne gevinst ville blive beskattet, og på den måde stavnsbinder man en del af befolkningen – hvilket igen er til skade for mobiliteten på arbejdsmarkedet, som er bydende nødvendig med udsigten til et stramt arbejdsmarked i mange år frem.

Dansk Byggeri er dog enig med Formandskabets tanker om energiafgifter. Det er naturligt at finansiere en lempelse af personbeskatningen med grønne afgifter. Man mindsker CO₂-udslippet, og Danmark får lettere ved at leve op til sine internationale forpligtelser.

Som yderligere finansiering til skattelettelser på arbejdsindkomst henleder Formandskabet opmærksomheden på eksempelvis punktafgifter, skatteudgifter og skattefri goder til medarbejdere. Dette er fornuftige finansieringskilder, da det kan medføre, at skattesystemet samlet set bliver mere efficient.

Formandskabet fremlægger i sit oplæg en række forslag til skatteomlægning. Af disse finder Dansk Byggeri, at skattepakke 2 er den mest hensigtsmæssige. Den giver de største lempelser i skatten på arbejde, samtidig med at de uheldige virkninger fra finansieringen udelades. Dansk Byggeri mener, at det er vigtigt, at regne de dynamiske virkninger af en skatteomlægning med i finansieringen. Medfinansieringen med de dynamiske effekter bevirker, at skatteomlægningen er underfinansieret på kort sigt, hvilket er hensigtsmæssigt i den nuværende konjunktursituation.

Dansk Byggeri mener dog, at en afskaffelse af topskat ville være den bedste omlægning, der kunne foretages – og som fuldt ud kunne finansieres ved at afskaffe efterlønnen.

Landsorganisationen i Danmark

Kap I. Konjunkturvurdering og økonomisk politik

Overordnet set er LO enig med formandskabet i, at den finansielle krise vil give anledning til en lavere vækst.

LO skønner dog, at udviklingen bliver mindre negativ, end formandskabet forudser. En medvirkende forklaring på forskellen er, at LO har større tiltro til fleksibilitet og omstillingsevne på det danske arbejdsmarked. Formandskabet har ganske vist sænket deres skøn for den strukturelle ledighed fra 125.000 til 100.000 personer fra maj 2008 til november 2008, men skønnet virker fortsat for højt. I de seneste rapporter har formandskabet ventet, at dansk økonomi var så tæt på kapacitetsgrænsen, at lønstigningstakten ville begynde at accelerere. På trods af en fortsat stigende beskæftigelse og faldende ledighed er dette scenarie ikke indtruffet. Lønudviklingen er på vej mod 4 pct.

LO støtter ikke formandskabets anbefaling om at fastholde den planlagte finanspolitik i 2009 og afvente udviklingen i konjunktursituationen, inden der tages stilling til, om der er behov for finanspolitiske lempelser i 2010.

Der er udsigt til en markant opbremsning i væksten i dansk økonomi, netop som formandskabet selv beskriver. Formandskabet forudser 23.000 færre beskæftigede inden for byggeriet frem mod 2011, og der bør derfor igangsættes helt nødvendige offentlige investeringer og renoveringsprojekter, som regeringen tidligere har udsendt.

LO skal samtidig fremhæve nødvendigheden af at opretholde et fortsat højt aktivitetsniveau og en lav ledighed som forudsætning for, at flere marginale grupper

kommer i beskæftigelse og dermed bidrager til den ønskede stigning i arbejdsstyrken.

LO deler heller ikke formandskabets vurdering af, at en sænkning af de marginale indkomstskatter er et mere effektivt finanspolitisk instrument end øgede offentlige udgifter. Al erfaring viser, at offentlige investeringer i infrastruktur som fx forbedring af jernbanenettet er forbundet med store samfundsøkonomiske gevinster. Derudover er der et decideret renoveringsefterslæb i den offentlige sektor, som betyder, at alternativet til at gennemføre aktivitet nu kan være væsentlig mere akut og omfattende genopretningsbehov i nær fremtid.

Investeringer er i sin natur engangstiltag og derfor netop meget velegnede til at føre konjunkturpolitik i modsætning til fx skattelettelser, der kan være vanskelige at kræve tilbage i en højkonjunktur.

Den offentlige sektor medvirker derudover til at sikre et højt arbejdsudbud ved at stille servicetilbud til rådighed for familierne, der understøtter mulighederne for at balancere familie- og arbejdsliv.

Endelig er effekten på BNP og beskæftigelse af investeringer og offentlige driftsudgifter højere, end det er tilfældet for skattelettelser. Det skyldes, at skattelettelser kan spares op. I den nuværende situation med lav tillid til fremtiden, vil der formentlig være en forholdsvis høj opsparringstilbøjelighed af skattelettelser.

Formandskabet peger på, at der fortsat er behov for tiltag på arbejdsmarkedet, der kan bidrage til at sikre balance på de offentlige finanser på lang sigt. LO anerkender, at der er behov for at øge den strukturelle beskæftigelse. LO finder dog, at der er andre og bedre veje at gå end at forkorte dagpengeperioden, som foreslået af formandskabet. Fx en fremrykning af aktiveringsindsatsen, øget adgang til fuldtid i den offentlige sektor og bedre brug af indvandreres medbragte kompetencer er væsentlige kilder til at øge beskæftigelsen.

Kommunaliseringen af jobcentrene er i den sammenhæng et skridt i den forkerte retning. Kommunerne har snævre økonomiske interesser, som ikke altid vil være sammenfaldende med arbejdsmarkedets behov.

LO deler formandskabets vurdering af, at der er behov for en kritisk gennemgang af reguleringen af den finansielle sektor. LO er enig i, at bankernes individuelle solvensbehov bør offentliggøres. LO finder også, at en fælles europæisk afviklingsfond er en hensigtsmæssig vej at gå, når fonden finansieres af bidrag fra banksektoren selv.

Kapitel II-VII Skat

LO vil gerne kvittere for, at der i stor udstrækning præsenteres beregninger over fordelingsvirkninger, og at argumenter med hensyn til indkomstfordelingen bliver tillagt stor vægt.

LO er dog skeptisk over for beregningerne af selvfinansieringsgrader. Beregningerne bygger i stor udstrækning på en enkelt ældre analyse af det danske arbejdsmarked. Datagrundlaget stammer således fra 1996. Empiriske analyser af dynamiske effekter giver meget forskellige resultater afhængigt af, hvilke modelforudsætninger der benyttes, også selv om de bygger på samme baggrundsdata. Beregningerne er således baseret på et meget usikkert grundlag, hvilket understreges af, at formandskabet selv har ændret deres rangordning af arbejdsudbudseffekter ved forskellige skattelettelser hen over årene.

Selvfinansieringsgraden af beskæftigelsesfradraget er således reduceret fra 50 pct. i 2004 til blot 13 pct. i 2008. Kun en mindre del af faldet kan forklares ved lavere strukturel ledighed i 2008 end i 2004. Resten skyldes nye beregningsantagelser, som ikke er begrundet i rapporten.

Dertil kommer, at de anvendte beskæftigelsesfølsomheder i beregningerne af beskæftigelsesfradraget forekommer ret lave sammenlignet med sædvanlige modelantagelser om sammenhæng mellem ledighed og kompensationsgrad. Med rapportens anvendte beregningsforudsætninger vil en stigning i dagpengesatsen på 20 pct. (som sænker forskelsbeløbet med ca. 30 pct.) ud fra formandskabets eget skøn over strukturledigheden på lang sigt medføre 3.000 flere ledige. Velfærdskommissionen vurderede, at en stigning i beskæftigelsesfradraget på 8,5 pct.point ville øge beskæftigelsen med 25.000 personer. Det er en væsentlig større effekt end en fordobling af effekterne i formandskabets skattepakke 3. I en sådan pakke vil en forhøjelse af beskæftigelsesfradraget med 8,5 pct. øge beskæftigelsen med maksimalt 6.000 personer.

Der er også nye vurderinger i forhold til effekten på deltagelse i efterlønsordningen ved ændringer i forskelsbeløbet. Formandskabet har tidligere argumenteret for væsentlig større effekter som led i diskussionerne om fordele og ulemper ved skattefradrag til personer, der arbejder indtil 64. år.

Hvis man benytter formandskabets deltagelseselasticiteter, vil dagpengevilkaarne have mindre betydning for den strukturelle ledighed, og dermed vil ændringer i dagpengesystemet have mere begrænsede effekter, end det hidtil er vurderet af Arbejdsmarkedskommissionen og regeringen. Det samme er tilfældet med ovennævnte skattefradrag til ældre på arbejdsmarkedet.

LO mener, at rapporten giver anledning til at konkludere, at ud fra samlede beskæftigelses- og fordelingspolitiske hensyn bør en reform lægge vægt på at øge beskæftigelsesfradraget og hæve grænsen for topskat.

Lettelser i skatten på arbejdsindkomst skal finansieres fuldt ud. I den udstrækning, der efterfølgende viser sig positive dynamiske effekter, kan det ekstra provenu bruges til et løft i den offentlige service eller i de offentlige overførsler – dermed vil overførselsmodtagerne også få gavn af en skattereform.

Finansieringen skal fokusere på at lukke skattehuller (også for erhvervslivet) samt tilskynde til mere miljørigtig adfærd og samtidig fokusere på at skabe en afbalance-ret fordeling.

I forhold til formandskabets finansieringsforslag mener LO ikke, at rentefradragets værdi bør begrænses. Det vil ramme de yngre boligejere, hvoraf mange i forvejen er tæt på teknisk insolvens, mens de ældre boligejere med små lån og stor friværdi går fri.

Endvidere er den høje beskatning af kapitalindkomst for personer, der betaler topskat, en af de mest omfordelende elementer i det danske skattesystem. Den bør derfor ikke reduceres.

Derimod er LO enig i mange af formandskabets andre forslag til finansiering af en skattereform. Loftet over de årlige pensionsindskud, der kan trækkes fra i topskatten, øget ejendomsværdiskat, øget beskatning af arv, højere grundskyld, afskaffelse af skattefritagelse for sundhedsforsikringer og medarbejderobligationer og en ophævelse af bondegårdsreglen er alle elementer, LO støtter.

Dansk Metal

Konjunkturvurdering

Dansk Metal mener, at den finansielle krise markant har ændret grundlaget for dansk økonomi. Som vismændenes selv nævner, er der nu udsigt til en brat opbremsning i væksten, og dermed vil arbejdsløsheden stige voldsomt.

Det er derfor Metals holdning, at der bør igangsættes offensive tiltag for at sikre en rolig udvikling i økonomien. Det kan f.eks. gøres ved en fremrykning af offentlige investeringer i miljø og energibesparende teknologi - investeringsområder, der påvirker vækstpotentialet nu og her, og konkurrenceevnen positivt på længere sigt.

Går presset fuldstændig af det danske arbejdsmarked, risikeres det, at de gevinster, der er høstet de senere år, hvor markant flere kontanthjælpsmodtagere, ældre og indvandrere er kommet ind på arbejdsmarkedet, går tabt. Der skal derfor udarbejdes en mere aktiv arbejdsmarkedspolitik med fokus på mere og bedre uddannelse, så alle de, der bliver arbejdsløse i de kommende år, ikke for altid sættes ud på et sidespor, de aldrig kommer tilbage fra.

Vismændenes forslag om nedskæringer på dagpengeområdet og efterlønnen er ikke tiltag, der gavner fleksibiliteten på arbejdsmarkedet og dansk konkurrenceevne.

Derudover glæder det Dansk Metal, at vismændene siden deres rapport op til euroafstemningen i år 2000 nu har fået øjnene op for, at det faktisk gør en forskel at være uden for euroen. Metal mener, at dette netop er grunden til, at vi snarest skal have en afstemning, så Danmark fuldt ud kan tilslutte sig euroen.

Skattepolitik

Dansk Metal er helt enige i, at der er behov for en skattereform med fokus på en markant nedsættelse af skatten på arbejde.

Som vismændene viser, er især en forhøjelse af grænsen for topskat gunstig, da der her er en meget høj grad af selvfinansiering (63 pct.). Metal mener også, at et vigtigt element i en skattereform netop vil være en forhøjelse af topskattegrænsen. I dag er der alt for mange almindelige lønmodtagere, der bliver ramt af topskatten, heriblandt en stor del af Metals medlemmer.

På trods vismændenes beregninger af selvfinansieringsgraderne ved forskellige skatteændringer er det dog vigtigt for Dansk Metal, at skattelettelser er fuldt ud finansieret. Eventuelle dynamiske effekter er indtil videre fugle på taget. Hvis der kommer ekstra penge som følge af skattereformen, bør der senere tages politisk stilling til, hvordan disse skal anvendes.

Metal mener dog ikke, at finansieringen af en skattereform skal tage udgangspunkt i en nedsættelse af rentefradraget. Med den negative udvikling på boligmarkedet vil det ikke være nyttigt at lave en udhulning af rentefradraget, der især vil skade yngre boligejere.

Akademikernes Centralorganisation

Fra AC's side er vi glade for, at formandskabet har sat fokus på, at globaliseringen - med en stadig mere åben økonomi - og nødvendigheden af at øge arbejdsudbudet understreger behovet for en skattereform der også inddrager beskatningen af arbejdsindkomst.

Vi har noteret os at analyserne viser at en omlægning af skatten på arbejde må rette sig mod alle grupper for at øge arbejdsudbudet signifikant. Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at det er forskellige skattemæssige incitamenter, der retter sig mod f.eks. hhv. en LO'er og en speciallæge. Incitamenter, der får speciallæger til at arbejde flere timer på landets sygehuse, vil ikke have det store gennemslag i statistikken, men desuagtet være disse timer have en overordentlig stor betydning for opretholdelsen af vores velfærdssamfund, både her og nu og på længere sigt. Tilsvarende eksempel kan hentes fra forskningsverdenen, hvor flere erlagte forskningstimer vil have meget stor betydning for det vidensniveau, som hele Danmarks skal leve af i fremtiden.

Vi vil også specielt pege på at skattesystemet har stor indflydelse på den internationale mobilitet for den højest uddannede del af arbejdsstyrken. Det er afgørende at Danmark ud fra en samlet betragtning - der også omfatter skat - fremstår som et attraktivt sted at være. Vi skulle gerne kunne holde på de unge mennesker, vi har investeret en lang videregående uddannelse i, i hvert fald i en del af deres arbejdsliv - og også kunne tiltrække dygtig arbejdskraft fra udlandet. Igen her har vi allerede i dag et problem, som ikke ses tydeligt i statistikken, men som bliver en udfordring fremover, nemlig at det på trods af forskerskatteordningen er svært at rekruttere dygtige udlændinge til de danske forskningsmiljøer.

Endvidere vil vi pege på at skattesystemets design har stor betydning for vilkårene for iværksættere.

Med hensyn til den arbejdskraft vi skal leve af lidt længere ude i fremtiden vil jeg pege på at den dagsorden som OECD har introduceret i sin nylige rapport "Education at a Glance" om forskellen på det personlige afkast af uddannelse i de enkelte lande placerer Danmark på en sidsteplads. Dette vil give os store problemer fremover med at overbevise de unge om visdommen i at satse på en lang uddannelse.

DI – Organisation for Erhvervslivet

DI deler som udgangspunkt Vismændenes syn på dansk og international økonomi. Men det skal understreges, at usikkerheden er enorm. Vi har oplevet en meget brat opbremsning i store dele af økonomien, og det er meget usikkert, hvornår markerne tør lidt op igen.

På kort sigt er det helt uundgåeligt, at vi vil se tilbagegang i afsætningen både i Danmark og i udlandet. Denne tilbagegang vil dog efter DI's opfattelse også føre til et nedadgående pres på priserne. Et nedadgående pres på priserne vil - sammen med

klart faldende råvarepriser - dæmpe inflationen og muliggøre rentenedsættelser i eurolandene. Dette vil på lidt længere sigt kunne hjælpe økonomien i gang igen. Men på kort sigt er der udsigt til en brat nedgang i afsætningen.

Der er behov for, at myndighederne i de kommende måneder følger udviklingen meget tæt og er klar til at gribe ind, hvis lånemarkederne igen fryser til, eller udviklingen på anden vis går i den forkerte retning.

DI er dog helt enige med Vismændene i, at den nuværende meget lave ledighed taler imod yderligere finanspolitiske lempelser. Der er i stedet behov for reformer, der øger erhvervsdeltagelsen og reducerer den strukturelle ledighed. Her må DI lige som Vismændene beklage den manglende politiske vilje til at røre ved efterlønnen og dagpengene.

Man må så håbe, at der er større vilje til at gennemføre en gennemgribende reform af skattesystemet. Det skal være mere attraktivt at arbejde i Danmark, at uddanne sig og at yde en ekstra indsats. Top- og mellemskatten bør fjernes.

Skat

DI er enig med Vismændene i, at globaliseringen og den heraf stigende kapital- og arbejdskraftmobilitet - kombineret med den demografiske udvikling - lægger et stort pres på det danske skattesystem i de kommende år.

Det er afgørende, at de strukturelle problemer i det danske indkomstskattesystem løses. Det skal i højere grad kunne betale sig at gøre en ekstra indsats, at arbejde lidt ekstra - ligesom det er nødvendigt at øge afkastet af de længerevarende uddannelser.

Virksomhederne har allerede i dag svært ved at skaffe de rette kompetencer i Danmark. Det er i den henseende vigtigt, at de høje danske personskatter ikke skræmmer de dygtigste danskere ud af landet og afholder de udenlandske forskere og nøglemedarbejdere fra at komme hertil. I dag taber vi i stigende omfang forsknings- og udviklingsaktiviteter til udlandet pga. mangel på forskere og højtuddannede specialister. Derved mister Danmark viden og arbejdspladser, som vores fremtidige vækst og velstand skal bygge på.

Der, hvor det danske indkomstskattesystem for alvor afviger i forhold til udlandet, er i de høje marginalskatter og niveauet for, hvornår de indtræder. Hvis vi skal sikre et fremtidigt højt vækst- og velstandsniveau i Danmark, skal vi have skabt et internationalt robust og konkurrencedygtigt skattesystem.

DI hilser det velkomment, at Vismændene anerkender, at lettelser i topskatten er langt mere effektive og velstandsskabende end forøgelser af beskæftigelsesfradraget.

Det er dog skuffende, at Vismændene i beregningerne fortsat undlader at inddrage en række adfærdsmæssige effekter, der øger selvfinansieringsgraden for især lettelser i den øverste marginalskat. Det gælder f.eks. effekter på uddannelse, flid og brain-drain. Beregninger fra bl.a. Skatteministeriet har vist, at når disse effekter inddrages, vil det øge selvfinansieringsgraden og effekterne på det kvalitative arbejdsudbud betydeligt.

DI mener, der er et voldsomt behov for en lavere marginalsattesats. Det er ikke tilstrækkeligt at hæve grænsen for, hvornår der skal betales topskat. De incitamentsproblemer mv., som den høje marginalskat skaber, er ikke kun et problem for personer med indkomster lige over og under topskattegrænsen, men gælder hele vejen op i indkomstfordelingen. Højtuddannede er mere tilbøjelige til at flytte til udlandet og til at omdanne højtbeskattet arbejdsindkomst til lavtbeskattet indkomst. En højere topskattegrænse vil således ikke løse de problemer, der er i forhold til at fastholde og tiltrække de dygtigste forskere og medarbejdere.

At det kan være mere effektivt at sænke satsen frem for at hæve grænsen, er da også en konklusion, som to af Vismændene er kommet frem til i en tidligere analyse (EPRU-analyse 2007).

Det er endvidere vigtigt at bemærke, at en stor del af arbejdsudbudseffekten fra et højere beskæftigelsesfradrag stammer fra reduceret tilgang til efterløn snarere end en tilgang til arbejdsmarkedet fra mere "udsatte" grupper. Desuden kommer der en stigning i timeudbuddet fra allerede beskæftigede. Det er således en meget dyr og ineffektiv måde at flytte personer uden for beskæftigelse til beskæftigelse - og tilsyneladende også en meget dyr og ineffektiv måde at lave fordelingspolitik på.

DI finder derudover, at Vismændene i sammensætningen af de tre skattepakker lægger al for megen vægt på fordelingsmæssige hensyn og for lidt på de velstandsskabende effekter, der opnås ved at få et mere effektivt skattesystem.

I forhold til beskatning af kapitalindkomst støtter DI Vismændene i, at skattesystemet bør gøres neutralt og ikke virke forvridende på investeringsbeslutninger. Omlægninger af erhvervsbeskatningen bør dog kun foretages, hvis der kan påvises en væsentlig efficiensforbedring, og det ikke medfører en øget beskatning af selskaberne. Det er vigtigt i denne forbindelse at erindre, at selskaberne har været udsat for en række meget omfangsrige ændringer i selskabsskattesystemet og på nuværende tidspunkt har behov for ro omkring denne del af skattesystemet.

For så vidt angår indirekte skatter mv. vil DI understrege, at niveauet for grønne afgifter, og afgifter i det hele taget, er et af de højeste i verden. Det kan således være problematisk at øge niveauet for de grønne afgifter væsentligt, hvis virksomhedernes konkurrenceevne ikke skal forringes.

DI er enig i, at man ikke bør løse sundhedsproblemer med differentierede afgifter, ligesom det ikke er hensigtsmæssigt - alene ud fra fordelingsmæssige hensyn - at indføre progression i de grønne afgifter. Et sådan hensyn kan løses mere hensigtsmæssigt gennem for eksempel en justering af personfradraget. Dette er den administrative enkleste metode og vil have samme fordelingsmæssige effekt.

Håndværksrådet

Konjunkturvurdering

Håndværksrådet erklærede sig i hovedtræk enig i formandskabets analyse af konjunktursituationen, og de risikoscenarier dansk økonomi står overfor. Rådet modtog ultimo november svar fra over 1.000 små og mellemstore virksomheder på, hvordan krisen påvirker dem: Hver tredje af vores medlemmer har mistet konkrete ordrer, og næsten halvdelen siger, at omsætningen er faldet de seneste måneder. Mange har måttet fyre medarbejdere, og forventningen er mange steder, at flere skal afskediges i den kommende tid. Værst, mener rådet det er, at mange virksomheder for tiden udskyder eller opgiver planlagte investeringer. Blandt Håndværksrådets medlemmer drejer det sig om hver tredje virksomhed. Det skyldes naturligvis den usikre situation, virksomhederne er i, men det har også de seneste uger vist sig som et stigende problem, at bankerne har klare incitament til at slanke deres udlånsbalancer. Det er både den høje pris for bankerne på at få lån i udlandet og krisepakken, der spiller ind. Rådet mener, at det var vigtigt, at vi fik krisepakken i september, som løste den finansielle sektors likviditetsproblem, og det måtte i sagens natur gå hurtigt at vedtage pakken. Men meldinger fra Håndværksrådets medlemmer er klart, at det kan blive et andet stort problem, at virksomheder ikke kan få finansiering til deres investeringer. Det vil forværre og forlænge den nuværende konjunkturedgang.

Håndværksrådet opfordrer derfor regeringen og bankerne til at se på pakken en gang til. Rådet beder ikke om, at staten skal indskyde enorme summer i banksektoren, men at man overvejer, om ikke bankerne kan få et incitament til at øge deres udlån – uden at skabe for stor usikkerhed om bankernes solvens. Under alle omstændigheder må regeringen nøje overvåge i den kommende tid, om muligheden for at få erhvervslån hæmmes uhensigtsmæssigt meget. Som formandskabets analyse også viser, er det især bekymrende for de små og mellemstore virksomheder, hvis bankerne slanker deres udlånsportefølje. Erfaringerne følger reglerne for risikovurde-

ring, og de viser, at lån til mindre virksomheder ofte vurderes til at være de mest usikre. Når bankerne derfor skal slanke deres risikovægtede udlånsportefølje, er det sandsynligt, at mange små virksomheder vil være de første, der vælges fra i bankerne.

Rådet kan i øvrigt støtte formandskabet forslag om, at der skabes større gennemsigtighed omkring bankernes solvens. Det ser rådet som et middel, der kan gå hånd i hånd med, at bankerne jo helst skal tilbage på almindelige markedsvilkår igen.

Håndværksrådet kan støtte, at man ikke på nuværende tidspunkt lempet finanspolitikken yderligere for 2009. Bortfaldet SP-bidrag, skattelettelser og faldende rente virker p.t. som det, der kan gøres for at stimulere for dansk økonomi som helhed. Årsagen til, at der ikke kan gøres mere, er, at ledigheden endnu ikke er steget væsentligt. Men Håndværksrådet mener, at regeringen skal følge udviklingen nøje og være parat til med kort varsel at stimulere økonomien yderligere, hvis ledigheden stiger væsentlig samtidig med, at væksten er omkring nul eller negativ.

Håndværksrådet er især bekymret for nedgangen i det påbegyndte byggeri, som nu også slår ud i flere konkurser i byggesektoren. Derfor så rådet gerne en målrettet fremrykning af flere offentlige byggeinvesteringer, sådan at byggesektoren ikke falder ned i et hul. En sådan plan må meget gerne følge en klimastrategi, sådan at det overvejende er miljøforbedrende investeringer, der fremrykkes.

Håndværksrådet er desuden enig i, at finanspolitiske lempelser fra 2010 skal gives gennem en skattereform. Arbejdsmarkedskommissionens forslag har det sædvanligvis lidt svært. Så det er en skattereform, der skal hæve arbejdsudbuddet.

Principper i skattepolitikken

Håndværksrådet glæder sig over formandskabets fokus på en kombination af lettelse af topskatten og en styrkelse af beskæftigelsesfradraget. Rådet mener, at det er dybt problematisk for samfundsøkonomien, at almindelige håndværkssvende med mellemindkomster skal betale 63 % af sidst tjente krone til SKAT. Det skaber også et meget stort incitament til, at svende i håndværksvirksomheder arbejder sort i fritiden i stedet for at arbejde mere for virksomheden. Rådet kan derfor fuldt tilslutte sig, at topskattens indkomstgrænse kommer væsentligt op. Topskatteprocenten skal også ned, bl.a. fordi der i det ligger et meget kraftigt signal overfor omverdenen.

Rådet mener også, at det skal gøres endnu mere attraktivt for folk med mere beskedne indkomster at gå på arbejde. Rådet kvitterer for formandskabets beregninger, der viser, at der er positive dynamiske effekter ved at udvide beskæftigelsesfradraget på den rette måde. Der er god fornuft i at hæve indkomstgrænsen for, at man opnår det maksimale fradrag. Grænsen skal dog ikke være højere end topskat-

tegrænsen, som den er det i et af formandskabet eksempler, for så bruges provenuet bedre på topskatten.

Rådet mener om boligbeskatningen, at man ville komme meget længere i debatten, hvis man accepterede, at grunden er en del af det kapitalgode, boligejerne køber. Grundskylden bør derfor indregnes, når man fastlægger det økonomisk rigtige niveau for den løbende ejendomsbeskatning. Hvis det en dag kommer på tale at omlægge boligskatterne, er rådet ikke afvisende overfor, at ejendomsværdiskatten fastsættes til 0,5 % for alle, men en overgangsordning må indeholde et loft for, hvor meget skatten kan stige årligt for dem, der får en større regning.

Håndværksrådet mener først og fremmest, at forslaget om skat på boliggevinster falder på, at det ikke dæmper udsvingene i boligpriserne. Det er jo netop den fordel, der er ved den løbende beskatning. Hertil kommer, at skat på boliggevinster indebærer, at huspriserne starter med at falde – og det har vi ikke brug for mere af p.t. Endelig er der de administrative udfordringer. Men det er en fordel, at en ordning vil kunne komme det sorte arbejde til livs. Det kan man dog klare på andre måder, bl.a. ved at indføre fradrag for dokumenteret vedligeholdelse som man har det i Finland og Sverige. Skulle Danmark en dag få sådan beskatning af boliggevinster, så er rådet helt enig i, at skatten skal kunne udskydes, til den sidste mursten er solgt. Men den almindelige dansker vil aldrig se den private bolig som noget, der først og fremmest er et kapitalgode. Derfor må den hårde beskatning reserveres dem, der køber boliger til videresalg.

Håndværksrådet mener desuden, at beskatningen af positiv personlig kapitalindkomst er helt forrykt. Rådet mener ikke, at man først og fremmest skal sænke selskabsskatterne. Men vi skal naturligvis orientere os mod den store verden og følge med udviklingen der. Det har vi også gjort i Danmark. Forslaget om at give et egenkapitalfradrag i selskabsskatten kan rådet til fulde støtte. Det giver mening, at fremmedkapital ikke er skattemæssigt bedre stillet end egenkapital, og fradraget vil også styrke mindre virksomheders interesse for at opbygge en solid egenkapital.

Om formandskabets skattepakke mener Håndværksrådet, at der er en vis accept af, at energiafgifterne skal stige, og at salg af CO₂-kvoter kan beskattes – også selvom energien bliver dyrere. Der er naturligvis en grænse – især for dem, som skal konkurrere med udenlandske konkurrenter. Rådet kan også tilslutte sig, at energiafgifterne kompenseres gennem et højere bundfradrag.

Rådet mener, det er vigtigt, at en skattereform tænker de selvstændiges situation helt igennem. Fx kan et loft over skattebegunstigede pensionsindbetalinger blive et stort problem for selvstændige erhvervsdrivende, fordi de har behov for en ordning, hvor der kan indbetales meget i gode år og lidt eller ingenting i dårlige år. Problemet

forværres af, at selvstændige kan spare op i egen virksomhed og så indskyde op til 2 mio. kr. på en gang på en pensionsordning, når virksomheden sælges. Det må en skattereform ikke lave om på.

Landbrugsraadet

Den nuværende konjunktursituation ændrer unægtelig på vilkårene for at føre økonomisk politik. DØRs konjunkturanalyse viser også en mere dystre prognose for dansk økonomi med egentlig recession i de næste to år.

Bekymrende økonomisk udvikling

Den begyndende afmatning der har været set i det sidste halve års tid, er blevet kraftigt accelereret af den igangværende finanskriser. Manglen på likviditet er direkte farligt for dansk økonomi og kan bringe den almindelige virksomhedsdrift og erhvervslivets investeringer i særdeleshed, i fare.

Indgrebet der forbedrede likviditeten i realkreditmarkedet var ikke en fejl

Landbrugsraadet ser derfor med stor tilfredshed på regeringens redningspakke til den finansielle sektor. Herunder ikke mindst tiltaget overfor pensionsbranchen, som har forbedret den manglende likviditet i realkreditmarkedet. Det er vigtigt, at der fortsat holdes øje med, at kapitalmarkedet virker, således at små og mellemstore virksomheder sikres den fornødne likviditet. En del af de forøgede finansieringsomkostninger i Danmark kan også tilskrives Danmarks manglende deltagelse i Euro-samarbejdet. Derfor bør regeringen også overveje muligheden for en folkeafstemning nu omkring deltagelsen i Euro-samarbejdet, hvor det er tydeligt for enhver hvad omkostningen er ved ikke, at være med.

Målet med indgrebet er at sikre virksomhedernes likviditet

Målet for indgrebet i banksektoren må netop være en sikring af likviditeten til virksomhederne, hvilket også er afspejlet i flere af de indgreb andre europæiske lande har gennemført overfor deres banksektor. Generelt er der behov for langt flere internationale løsninger på finansmarkedet. Et eksempel på en manglende ensartethed i de europæiske redningspakker er, at nogle lande har givet en 2 års statsgaranti til finanssektoren, mens flere af de europæiske krisepakker indeholder en 5 års statsgaranti – det bør harmoniseres. Det er vigtigt, at kapitalmarkederne virker, så virksomhederne sikres den fornødne likviditet til en konkurrencedygtig pris. Landbrugsraadet støtter derfor også DØRs anbefaling om, at Danmark bør arbejde for en fælles europæisk afviklingsfond, som skal finansiere bankredninger under fremtidige kriser.

Stadig behov for reformer på arbejdsmarkedet

Det er opløftende, at diskussionsoplægget støtter bl.a. Arbejdsmarkedskommissionens anbefalinger vedrørende behovet for arbejdsmarkedsreformer. Det gælder reformer af dagpengesystemet, reformer/afskaffelse af den generelle efterløn samt eftersyn af flexjobordningen og førtidspensionsordningen. Det er nødvendige reformer, hvis der fortsat skal sikres arbejdskraft til danske virksomheder og sikres holdbarhed i finanspolitikken.

En lempeligere finanspolitik kan blive aktuel

Udviklingen går så stærkt, at det er for tidligt at konkludere håndfast, at der ikke er behov for en mere ekspansiv finanspolitik i 2009. For at sikre en eventuel skattereforms gennemførelse ikke fører til yderligere recessionsforstærkende tendenser kan det være fornuftigt, at gennemføre en underfinansieret skattereform i den nuværende konjunktursituation. Dansk erhvervsliv kan i den givende konjunktursituation ikke bære finansieringen af en personskattelettelse.

Principper i skattepolitikken

Mere arbejdskraft stadig relevant

Diskussionsoplægget tegner et ganske godt billede af de muligheder for fremskaffelse af mere arbejdskraft, der ligger i skattepolitikken, herunder ikke mindst, hvis de dynamiske effekter indregnes, hvad de naturligvis bør.

Dynamiske effekter vigtige og værdifulde

Det gælder effekterne af højere beskæftigelsesfradrag, som vil gøre det mere attraktivt at tjene sine egne penge frem for, at være på offentlig overførselsindkomst. Det er rigtigt tænkt. Det gælder også effekterne af, at lette beskættningen af de højere indkomster i form af at hæve loftet for topskat og reducere topskatteprocenten. Det øger incitamentet til at ændre adfærd med henblik på at tjene flere penge. Det kan ske ved at arbejde flere timer, påtage sig mere ansvarsfuldt arbejde, eller ved at uddanne sig med henblik på at kunne besætte bedre betalte jobs. Alle tre adfærd ændringer er der hårdt brug for på det danske arbejdsmarked.

Kapitalindkomst bør principielt beskattes ens

Den meget uensartede betaling af skat på kapital i dag, bevirker at det eksempelvis er mere lukrativt, at investere i privat bolig frem for investering i erhvervslivet via fx aktier. Værdistigninger i det ene aktiv er skattefrit, mens investeringer i erhvervs virksomheder beskattes, hvilket fører til en uhensigtsmæssig investeringsadfærd. Set i det lys er diskussionsoplæggets forslag til, at sikre en mere ligelig beskættning af kapitalindkomst rigtig. Blandt andet vil forslaget om egenkapitalfradrag i selskabsskatten sandsynligvis kunne komme nogle af problemerne med udenlandske kapitalfondes adfærd til livs.

Reduktion af topskat kan fjerne incitamentet til skattetænkning

Skattetænkningen omkring pensionsordninger bør begrænses. En fjernelse eller kraftig reduktion af topskatten vil i sig selv kunne fjerne incitamentet til brugen af den type skattebegünstigede ordninger, som ekstraordinære indbetalinger til pensionsordninger udgør i dag. Desuden vil graden af sort arbejde mindskes hvilket vil bidrage til fremtidens skattefinansiering.

Skattestoppet er godt og klogt tænkt. Men på langt sigt fører skattestoppets nominalprincip for boligbeskatning til en udhuling. Det kan derfor virke fornuftigt i forbindelse med en skattereform, at omlægge boligbeskatningen, så den følger prisudviklingen på ejendomsmarkedet, hvilket også vil virke dæmpende på prisudviklingen i både opadgående og nedadgående retning.

Dansk erhvervsliv kan ikke bære øget skattebelastning

Landbrugsraadet mener principielt, at beskatningen af produktionsjord bør afskaffes. Den nuværende konjunktursituation for dansk erhvervsliv tillader ikke en øget skattebelastning. Men det kan give god mening, at se på en skatteomlægning.

Interessant forslag til omlægning af beskatningen af jord

Tilsvarende boligbeskatningen, foreslås en ændring af ”Bondegårdsreglen” sådan, at vurderingen af landbrugsjord fremover følger den reelle handelsværdi, men provenumæssigt fastholdes på samme niveau ved at tilpasse grundskyldspromillen samtidig. Såfremt det ikke er politisk muligt at fjerne beskatningen af produktionsjord, støtter Landbrugsraadet dette forslag, under forudsætning af at netop grundskyldspromillen samtidig tilpasses i en skatteomlægning. Landbrugsraadet deler DØRs vurdering af, at en højere grundskyldsbetaling vil blive nedvæltet i grundværdien, hvilket kan medføre insolvens for en række landmænd. Men derudover vil en øget beskatning også forringe fødevarerhvervets konkurrenceevne overfor udenlandske konkurrenter, der ikke er omfattet af samme beskatning af produktionsfaktorer.

Dansk Erhverv

Kommentar til konjunkturprognosen

Dansk Erhverv konstaterer, at Det Økonomiske Råd anlægger et forholdsvis negativt syn på dansk økonomi og forudsiger en langvarig afmatning med negative vækstrater i både 2009 og 2010. Dansk Erhverv er imidlertid af den opfattelse, at den økonomiske afmatning er kommet mere pludseligt i 2008, end Det Økonomiske Råd tilsyneladende vurderer i sin prognose. Dansk Erhvervs medlemsvirksomheder har således allerede oplevet en negativ reaktion i efterspørgslen. Det er en udvikling, som umiddelbart begrundes en mere offensiv økonomisk politik, end Rådet lægger op til i sit diskussionsoplæg.

Dansk Erhverv deler således som udgangspunkt Det Økonomiske Råds vurdering af, at dansk økonomi er godt rustet, og at der er råderum til et ekspansivt finanspolitisk indgreb, som kan imødegå den økonomiske afmatning.

Dansk Erhverv mener i modsætning til Det Økonomiske Råd, at denne mulighed umiddelbart bør benyttes. Dansk Erhverv vil pege på, at den økonomiske situation giver mulighed for at gennemføre intelligente offentlige investeringer i infrastruktur, forskning, udvikling og uddannelse. Den slags investeringer vil stimulere økonomien på kort og mellemlangt sigt og ydermere skabe et varigt fundament for udviklingen af det danske samfund.

Under forudsætning af, at dansk økonomi stimuleres passende, er det Dansk Erhvervs opfattelse, at lavkonjunktoren kan blive af kortere varighed.

Den øjeblikkelige rentesituation demonstrerer tydeligt de økonomiske og politiske omkostninger for Danmark ved at stå uden for Euroen. Et varigt rentespænd på det nuværende niveau vil sammen med den almindelige usikkerhed, der knytter sig til internationale investorernes syn på en lille økonomi, være skadelig for danske virksomheders konkurrenceevne.

Dansk Erhverv har det grundsynspunkt, at den internationale finanskrise bør bekæmpes med internationale foranstaltninger. Genoprettelse af tillid og ro er vigtig, men for økonomien som helhed er det afgørende, at en fremtidig regulering tager hensyn til virksomhedernes adgang til kapital og ikke skader virksomhedernes eksisterende finansielle engagementer med bankerne.

Selvom Det Økonomiske Råds prognose forudser en betydelig stigning i ledigheden, er der fortsat behov for stor opmærksomhed for at sikre tilgang af arbejdskraft.

Dansk Erhverv er enig med Det Økonomiske Råd i, at dagpengesystem og efterlønsordning bør revideres, hvis den finanspolitiske målsætning skal fastholdes. Alene den demografiske udvikling vil medføre en væsentlig reduceret arbejdsstyrke, og der vil fortsat være mangel på arbejdskraft i mange brancher. Derfor må den arbejdsmarkedspolitiske indsats mod flaskehalse forstærkes, ligesom der stadig vil være behov for en lettelse i adgangen til udenlandsk arbejdskraft.

Det Økonomiske Råd foreslår en række tiltag, som skal sikre et større arbejdsudbud. Dansk Erhverv deler Det økonomiske Råds vurdering af, at der er behov for justeringer af fleksjobordningerne og kriterierne for tildeling af førtidspension.

Kommentar til skattestruktur og skatternes rolle i samfundsøkonomien

Dansk Erhverv kvitterer Det Økonomiske Råd for at have sat dagsordenen med et højaktuelt tema - nemlig skatternes rolle i samfundsøkonomien.

Temakapitlerne indeholder en række spændende betragtninger, beregninger og konkrete bud på skatteomlægninger. Tilsammen - og malet med bred pensel - god ammunition til forårets drøftelser om en stærkt tiltrængt og ambitiøs skattereform, der kan øge vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse ved at sætte skatten på sidst tjente krone markant ned. Og en reform, som kan gøre en varig positiv forskel for klima- og miljøindsats ved at flytte mere skat over på ressourceforbrug og forurening.

Skatteopkrævning er en nødvendighed for at finansiere en lang række af de samfundsopgaver, vi ofte tager for givet. Men der må ikke være for meget skat – og den skat, vi nu engang skal opkræve, skal være skruet sammen på den rigtige måde. For i modsætning til mange andre former for politik og hensigtserklæringer, så virker skat faktisk. Når vi har høj skat på arbejde, på viden og på sidst tjente krone, så dæmper det viljen til at arbejde, til at dygtiggøre sig og til at yde en ekstra indsats.

Kommentar til skat på arbejde

Det er derfor Dansk Erhverv i forbindelse med en kommende skattereform i 2009 primært vil fokusere på skattelettelser i toppen af indkomstskalaen. Vi vil sætte skatten på arbejde, på viden og på sidst tjente krone ned. Vi ønsker at bevæge den skattepolitiske debat væk fra det traditionelle og fastlåste nulsum-spil, hvor fordelingspolitiske hensyn vejer tungere end hensynet til fremtidig vækst og international konkurrencedygtighed, som jo ellers kommer hele samfundet til gode.

På den baggrund glæder det os naturligvis, at vi langt fra er alene med synspunktet om, at topskattelettelser – og her mener vi vel at mærke både om lettelser i topskattesatsen og i grænsen for hvornår man skal betale topskat – styrker vækst, effektivitet og international konkurrenceevne.

DØR viser med al ønskelig tydelighed, at det er ved lettelser i topskatten, vi finder den klart højeste selvfinansieringsgrad. For hver krone topskatten sættes ned, kommer de 57 øre iflg. DØR tilbage i statskassen igen via øget arbejdsudbud. Det er tilmed måske lidt lavt sat – men rigeligt som argument til at sænke den øverste marginalskat og til på kort sigt at underfinansiere en kommende skattereform.

Dansk Erhverv anerkender, at der naturligvis også er fordelingspolitiske hensyn at varetage – og at nogle af dem skal adresseres i skattepolitikken. Derfor forventer vi heller ikke, at lettelserne i topskatten kan stå alene, men forventer også en konstruktiv debat om lettelser i beskæftigelsesfradrag eller lignende. Det er imidlertid en

vigtig pointe at understrege, at skattesystemet hverken kan eller skal løse alle eventuelle fordelingsmæssige problemstillinger.

Hertil kommer, at de to seneste skattelettelser på arbejdsindkomst i henholdsvis 2004 og 2007 har fokuseret i bunden og i midten af indkomstskalaen, medens den øverste marginalskat har været jomfruelig uberørt. Det fører i 2009 til den noget bizarre situation, at man de facto har en topskattesats på 21 procentpoint. I virkelighedens verden betyder det, at mange vælger at arbejde op til topskattegrænsen og så holde fri eller arbejde sort for resten.

Det er værd at huske på, at for hver videnmedarbejder, der ansættes i en dansk virksomhed, genereres der typisk 3-4 yderligere job – og det er vel værd at tage med i en tid, hvor lavkonjunktoren for længst har sat ind, hvor jobannoncer og virksomhedsordrer ikke længere hænger på træerne, og hvor søen med risikovillig kapital fra bankverdenen er tæt på at være bundfrossen – til skade for iværksætteri, virkelyst og dermed fremtidig vækst og indtjening.

Med andre ord er der mange grunde til at konstatere, at det vil være rettidig omhu, hvis 2009 bliver året, hvor vi fik skatten på sidst tjente krone ned omkring 50 procent.

Kommentar til kapitalindkomstbeskatning

Af øvrige, udvalgte konkrete kommentarer til de skattepolitiske dele af diskussionsoplægget, er vi enige i, at den nuværende kapitalindkomstbeskatning fremstår indviklet og ulogisk.

Vi finder imidlertid ikke, at tiden er inde til ændringer i beskatningen af ejerboliger – dog kan vi støtte formandskabets forslag om en skattemæssig ligestilling af andels- og ejerboliger.

Dansk Erhverv finder forslaget om et egenkapitalfradrag i selskabsskatten interessant. Omvendt vil vi på det kraftigste advare mod en planøkonomisk særbeskatning af såkaldt ”overnormal” forrentning.

Vi bifalder forslaget om i forbindelse med skattereformen og/eller næste finanslov at foretage en kritisk gennemgang af alle såkaldte skatteudgifter, dvs. de ofte historisk betingede særordninger for udvalgte erhvervsgrupper på bekostning af andre.

Kommentar til konkrete scenarier for en skattereform

I forhold til de tre konkrete skatteomlægningsscenarier, så er det - for så vidt angår ambitionsniveauet - kun scenario 3, som matcher Dansk Erhvervs ambitioner.

Skattekommissionen og den kommende skattereform er måske det eneste ”window of opportunity” vi kan se i overskuelig fremtid.

Vi forestiller os derfor lettelser i skatten på arbejde på mindst 25-30 mia. kr., men som tidligere nævnt med tyngden væsentlig kraftigere i retning af toppen af indkomstskalaen – og må således tage afstand fra, at der selv i det mest ambitiøse af DØR’s scenarier kun er reserveret 20 procent (5 mia. kr. ud af i alt 25 mia. kr.) af den samlede skattelettelse til at sætte den øverste marginalskat ned.

Som nævnt i vores kommentarer til konjunktursituationen, kan vi støtte at bruge en underfinansieret skattereform til at stimulere økonomien i 2010.

Det er en selvfølge, at vores ambitiøse tilgang på lettelsessiden også modsvares af en fordomsfri og åben tilgang til en række mulige finansieringselementer, som måtte komme i spil i forbindelse med de kommende forhandlinger om skattereform.

Specifikt kan vi blandt andet støtte, at CO₂-kvoterne sælges til markedspris i stedet for at foræres væk – og vi mener provenuet skal gå til at sætte skatten på arbejde ned. I forbindelse med det samlede kompleks af grønne skatter og energiskatter på erhvervene, bør beskatning (skat og afgifter) først og fremmest rette sig mod forbruget - dvs. det endelige forbrug og ikke mod produktion. Under alle omstændigheder er det et kardinalpunkt for Dansk Erhverv, at slutresultatet bliver mere sektor-neutralt end tilfældet er i dag.

Finansrådet

Finansrådet er overordnet enig med formandskabet i vurderingen af udsigterne for dansk økonomi. Der vil blive tale om en hård landing, da der på kort sigt ikke er udsigt til en vending på eksempelvis boligmarkedet eller de finansielle markeder. Samtidigt er det endnu uklart, hvordan den finansielle krise vil udvikle sig fremadrettet. På lidt længere sigt er det forbundet med større end sædvanlig usikkerhed at udarbejde økonomiske prognoser. Det kan derfor ikke afvises, at hverken rapportens standard scenarium – eller det mere negative alternative scenarium – kan blive virkelighed. Finansrådet finder dog, at formandskabets vurdering af faldet i den private beskæftigelse på over 50.000 personer i 2009 i basisscenariet er noget højt – også i et historisk perspektiv. Tilsvarende vurderer Finansrådet, at negativ vækst i 2010 ikke er det mest sandsynlige. Finansrådet finder også formandskabets ventede profil på det private forbrug overraskende med positiv udvikling i 2009 og 2010 for at falde med 0,2 pct. point i 2011. Finansrådet finder det mere sandsynligt, at vi vil se en negativ udvikling i privatforbruget i 2009 og 2010, der så igen vil vokse i 2011, hvor vendingen på boligmarkedet ventes at slå igennem. Det kan imidlertid

også vise sig, at virkningen af lavere rente, lavere råvarepriser, skattelettelser samt en aftagende finansiel krise i et vist omfang afbøder den økonomiske nedtur.

På linje med formandskabet vil Finansrådet gerne påpege, at udgangspunktet i dag er positivt med overskud på de offentlige finanser og på betalingsbalancen. Hertil kommer en ledighed, der ligger væsentligt under det strukturelle niveau. Finansrådet finder det derfor også helt rigtigt, at der i rapporten advares mod yderligere finanspolitiske lempelser i 2009. Forsøg på at holde ledigheden nede på det aktuelle niveau vil blot føre til en markant forværring af konkurrenceevnen.

Finansrådet er ligeledes enig i, at det er svært at komme uden om en reform af dagpengereglerne og efterlønsordningen, hvis man ønsker at løfte beskæftigelsen væsentligt. Det er nødvendigt, hvis der skal leves op til målsætningerne i 2015-planen.

Finansrådet er enig med formandskabet i, at det endnu er for tidligt at vurdere, hvorvidt det vil være rigtigt at lempe finanspolitikken i 2010. Men såfremt det er tilfældet, vil det være fornuftigt at gøre det i forbindelse med gennemførelsen af den tiltrængte skattereform. Finansrådet vil gerne rose formandskabet for en nuanceret og afbalanceret beskrivelse af den finansielle krise og de gennemførte tiltag. Finansrådet er dog ikke enig i, at flere af tiltagene sender et uheldigt signal om, at "regeringen også i fremtiden vil træde til, hvis der er udsigt til markante stigninger i de korte renter". Motivet for den gennemførte pensionspakke var at hindre u hensigtsmæssigt stort udsalg af realkreditobligationer.

Finansrådet finder, at der er behov for på internationalt niveau at analysere, om vi har den rigtige regulering af den finansielle sektor. Herunder må det vurderes, om der er behov for nye initiativer i relation til at øge gennemsigtigheden. Finansrådet er enig med formandskabet i, at det i forbindelse med tilrettelæggelsen af fremtidige nye regler er vigtigt, at der sker en afvejning mellem ønsket om sikkerhed og ønsket om en effektiv banksektor. Hvis virksomhedernes finansieringsmuligheder forværres drastisk – vi får en kreditklemme – vil behovet for en vækstpakke målrettet dette problem kunne blive aktuelt. Forslaget med en fælles europæisk afviklingsfond er interessant, men det er helt afgørende, at sektoren ikke drænes for yderligere kapital. Tilsvarende er Finansrådet enig i, at der er behov for et stærkere og mere ensartet fælles europæisk tilsyn med grænseoverskridende aktiviteter. Finansrådet vil gerne kvittere for, at Formandskabet sætter fokus på skattepolitik og skattereformer. I en stadig mere globaliseret verden er det evident, at der er stigende pres på det danske skattesystem. Arbejdskraftens mobilitet er øget og der er kommet større international konkurrence om at tiltrække kvalificeret arbejdskraft. Yderligere er det helt centralt at sikre et økonomisk incitament til at gennemføre en uddannelse og yde en ekstra indsats. Der er derfor behov for en grundlæggende nytænkning af det danske

skattesystem, hvor specielt den høje danske marginalskat, på den sidst tjente krone skal sænkes. Det lever formandskabets analyse desværre ikke op til. De tre foreslåede skattepakker må betragtes som mindre justeringer inden for det eksisterende skattesystem.

Finansrådet savner analyser af mere grundlæggende ændringer, hvor formandskabet ikke er bundet af de eksisterende strukturer. Det er jo ikke givet, at det danske skattesystems struktur er det bedste i verden. Meget peger på, at det ikke er tilfældet. Formandskabet kunne fx have analyseret virkningerne af et mere simpelt og gennemskueligt skattesystem bygget op omkring én flad skattesats. En sådan analyse, hvor virkningen af forskellige niveauer af en flad skat blev belyst, havde været yderst interessant og nyskabende. Formandskabet anfører selv, at de anvendte estimater for arbejdsudbudseffekter (time- og deltagelseeffekter) er forholdsvis konservative og at den nyeste forskning på området viser betydeligt større effekter på arbejdsudbuddet ved skatteændringer. Det kan derfor undre, at formandskabet har valgt ikke at belyse virkningen af disse nye forskningsresultater. Det ville have været nyttigt med en analyse af virkningen af de nye forskningsresultater på fx selvfinansieringsgrader. Finansrådet finder også, at diskussionsoplægget mangler en grundlæggende belysning af udviklingen i landene omkring os. Det er gennemført flere skattereformer i vores nabolande og der er oplagte muligheder for at hente inspiration uden for landets grænser. I fx Sverige er der gennemført en gennemgribende skattereform og hvorfor ikke analysere effekterne af en lignende reform i Danmark.

Den tiltagende globalisering gør det yderst relevant at følge udviklingen i andre lande, så vi undgår at isolere os selv med et særegent skattesystem, der afviger markant fra landene omkring os. Den demografiske udvikling medfører faldende arbejdsstyrke de næste mange år. Formandskabet betegner selv skattepakke nr. 3 som ambitiøs. Pakken giver en øget strukturel beskæftigelse på blot 20.000 personer. Det er ikke ambitiøst.

Der er brug for mere gennemgribende reformer, som giver en væsentlig højere beskæftigelseseffekt. Specielt i lyset af, at det ikke er lykkedes at gennemføre arbejdsmarkedsreformer som fx en forkortelse af dagpengeperioden og en ændring af efterlønsordningen. Formandskabets beregninger viser med al tydelighed, at ændringer i topskatten har den markant største effekt på arbejdsudbuddet. Finansrådet deler Formandskabets opfattelse af det problematiske i, at forskellige former for kapitalindkomst behandles uens skattemæssigt. Grundlæggende mener Finansrådet, at et centralt mål for en kommende skattereform bør være mere symmetri i skattesystemet – herunder også kapitalafkastbeskatningen.

Finansrådet er helt på linje med Formandskabet, når der tales for at nettokapitalindkomst og aktieindkomst skattemæssigt bør behandles ens. Desuden gør progressivitet i kapitalafkastbeskatningen systemet unødvendigt kompliceret. Derudover er det helt afgørende, at skattesatsen på kapitalindkomst sænkes i forbindelse med en kommende skattereform. Reformen bør være med til at fremme fri opsparing. En større skattereform kan løse mange af de problemer, som formandskabet peger på. Fx urentable investeringer, der i dag foretages pga. et u hensigtsmæssigt og skævt indrettet skattesystem. Begrænsninger i form af fx et loft over indskud på pensionsopsparing er ikke en løsning. Med den nuværende indretning af skattesystemet er pensionsopsparing den mest attraktive opsparingsform for den enkelte, hvis ikke man kan spare op i sin bolig. Et indbetalingsloft vil også være imod hensigten med opsparing: At kunne udjævne sit forbrug over livsforløbet. Et loft vil medføre, at det ikke er muligt at tage hensyn til de mange mennesker, der har varierende indkomst eller som har deres pensionsindbetalinger på bestemte tidspunkter i livet. Desuden vil den ønskelige sænkning af topskatten gøre forslaget mindre aktuelt. Formandskabet foreslår ligeledes en engangsskat på tidligere indbetalte bidrag til ratepension, hvis marginalskatten sættes ned. Det er dog vigtigt, at der med et sådant forslag følger en garanti om, at marginalskatten ikke siden hen hæves, fx når pensionisterne modtager udbetalingerne fra ratepensionsordningen.

I en reform, der inkluderer en ændret kapitalindkomstbeskatning, kan man også tænke beskatning af boliger ind. I en symmetrisk kapitalafkastbeskatning bør satsen på positiv og negativ nettokapitalindkomst være ens. Grundidéen om at ophæve nominalbeskatningen i relation til ejendomsværdibeskatningen og sænkning af rentefradraget er som udgangspunkt også principielt rigtige. Men i lyset af situationen på boligmarkedet og konjunkturudsigterne de kommende år, er timingen vigtig. Finansrådet er mere positive over for forslaget om en skat på realiserede boligkapitalgevinster. Hvis det kombineres med fradrag i boligavancen for forbedringer, skattefrihed ved erhvervelse af ny bolig og en kontoordning med udskudt beskatning. En sådan ordning kan med fordel indføres i en periode, hvor markedet formentlig står over for prisfald de nærmeste år.

For Finansrådet er det dog vigtigt at understrege, at en skat på boligavancer kun gennemføres, hvis det kombineres med markante lettelser i marginalbeskatningen af arbejdsindkomst.

FTF – Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd

Der skal gribes ind, hvis den finansielle krise slår afgørende igennem på realøkonomien, fx i form af offentlige investeringer. Skattelettelser på indkomst bør finansieres fuldt ud krone til krone og være fordelingsmæssig afbalanceret.

Aktuel økonomisk politik

Formandskabet peger på, at den såkaldte hårde landing af økonomien ikke bør give anledning til yderligere finanspolitiske lempelser end de, der allerede er planlagt via skattelettelserne i 2009 mv. fordi ledigheden stadig er på et lavt niveau og der stadig kan være risiko for overophedning. FTF synes ikke muligheden for at stimulere økonomien i løbet af 2009 bør afskrives, men tilpasses udviklingen i den økonomiske krise.

FTF ser positivt på regeringens hurtige indsats med hjælpepakker til den finansielle sektor og vil opfordre til, at der ikke tøves med nye tiltag, skulle der være behov for det.

Vi har endnu ikke set den finansielle krise slå afgørende igennem på realøkonomien, men FTF er af den opfattelse, at regeringen ikke bare kan læne sig tilbage i troen på at den danske økonomi er bedre rustet end de andre i EU, og derfor ikke foretage sig noget i den sammenhæng. Situationen bør følges nøje og ved det mindste tegn på problemer med beskæftigelsen bør regeringen gribe ind. Det kan fx ske ved at investeres i forbedringer af de fysiske rammer i den offentlige sektor, hvor der på grund af mange års stram styring er et betydeligt efterslæb. En opdateret offentlig sektor på et højt kvalitetsniveau er derudover en forudsætning for at sikre velfærd og konkurrencedygtighed fremover.

Skattelettelser skal være fuldt finansieret.

Formandskabet præsenterer tre pakker for en skattereform med nedsættelse af skatten på indkomst på hhv. 15, 20 og 25 mia. kr. Pakkerne 1,2 og 3 benævnes som stigende ambitiøse med størrelsen af lettelsen på indkomstkatten, men i realiteten er de i stigende grad risikable, idet kun pakke 1 er fuldt finansieret. De to andre skal derimod finansieres ved forventningen om dynamiske effekter på arbejdsudbuddet. Som formandskabet selv peger på, er størrelsen af dynamiske effekter ved nedsættelsen af skatten på arbejde højst usikre og beregningerne er baseret på forventninger og antagelser, frem for empiri.

Nedsættelser af indkomstkatten skal være fuldt finansieret. I det omfang at dynamiske effekter efterfølgende skaber et økonomisk råderum på de offentlige finanser kan det overvejes at anvende dette til yderligere skattenedsættelser eller investeringer i velfærd.

Vi er i en situation, hvor den store udfordring er at øge arbejdsudbuddet og derfor er tiltag der kan øge arbejdsudbuddet centrale, men samtidig er der stigende usikkerhed om styrken af den økonomiske krise og hvordan den vil påvirke ledighedsniveauet. Det vil derfor være mere sikkert, at finansiere skattereformen krone til krone, så den finansielle holdbarhed af de offentlige finanser ikke forringes.

Sammensætningen af skattepakken

FTF er i hovedtrækkene enige i formandskabets sammensætning af skattepakke 1. Det er væsentligt at der er balance i skatnedsættelserne så ikke kun de velstillede får skattelettelse. Formandskabets beregninger viser, at udbudseffekten er størst ved at hæve grænsen for topskat frem for topkattesatsen, hvilket FTF finder plausibelt. Derfor bør justeringer af topskatten ske ved at hæve topskattegrænsen frem for sænkning af satsen.

En FTF-analyse viser at mere end 40 pct. af FTF'erne betaler topskat, om end kun i begrænset omfang. Hævning af topskattegrænsen vil derfor nedsætte marginalskatten for en stor del af FTF'erne med forhåbentlig positiv effekt på deres arbejdsudbud. Men der også bør fokuseres på den arbejdsudbudseffekt, der vil være i mellemindkomstgrupperne, hvor grupper, der er stor mangel på, befinder sig. Her findes også en del med deltidsbeskæftigelse, hvor der relativt lettere kan opnås en timeeffekt med nedsættelse af marginalskatten, frem for blandt topskatteydere, der må forventes i stort omfang at være fuldtidsbeskæftigede.

Konkrete skatteforslag

Formandskabet foreslår en engangsskat på allerede foretagne pensionsopsparringer for at kompensere for at de fremtidige udbetalinger beskattes lavere efter en reform. FTF skal gøre opmærksom på, at en sådan engangsskat i givet fald skal differensieres, idet mange har foretaget indbetalinger, også frivilligt udover arbejdsmarkedspensioner, uden at være topskatteydere. De har derfor ikke fået del i skattesuspenderingen i samme omfang som de, der opnået fradrag i topskat, men som kan forvente beskatning uden både top- og mellemskat.

Formandskabet foreslår, at forskellen i beskatningen af ejendomsværdi efter om boligen er købt før eller efter 1.7.1998 fjernes og beskatning bliver ens med udgangspunkt i boligens værdi. FTF er enig i, at der er behov for at ændre ved disse forskelle og beskatningen af bolig på længere sigt, men timingen er forkert. Med den nuværende boligkrise vil det blot øge usikkerheden til skade for boligmarkedet.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Konjunkturvurdering og økonomisk politik

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) er enig med Formandskabet i, at dansk økonomi står over for en kraftig konjunkturvending. Sammenlignet med AEs prognose fra midten af oktober tegner Formandskabet et noget mere dystert billede af dansk økonomi de kommende år. Det er bestemt ikke usandsynligt, at Formandskabet får ret i deres prognose med en såkaldt hård landing og direkte fald i BNP på hhv. 0,5 og 0,3 pct. i 2009 og 2010.

De økonomiske konsekvenser ved at stå uden for euro-samarbejdet er blevet åbenlyst synlige i forbindelse med den finansielle krise. Presset på kronen, nationalbankens selvstændige renteforhøjelser og det stigende rentespænd til euro-området vidner om, at der er en pris ved at stå uden for euro-samarbejdet og alligevel holde en de facto fast valutakurs. Dansk økonomi rammes således hårdere af den finansielle krise end, hvis vi havde deltaget i euro-samarbejdet. Det er derfor ikke længere givet, at de økonomiske konsekvenser ved at stå uden for euroen er ”små og usikre”.

Formandskabet anbefaler, at finanspolitikken ikke lempes (yderligere) før tidligst i 2010 på trods af det pessimistiske vækstbillede, nedjusteringen af den strukturelle ledighed og dansk økonomis hårde landing. AE er uenige i, at man skal vente så længe, hvis Formandskabet får ret i deres prognose. Med en så kraftig vending på arbejdsmarkedet, som Formandskabet tegner, er der stor risiko for, at de gevinster, der er høstet de senere år med markant flere kontanthjælpsmodtagere, ældre, indvandrere osv. på arbejdsmarkedet, går tabt.

AE anbefaler, at man allerede nu forbereder at lempe finanspolitikken fra 2. halvår 2009. Det skal bl.a. ses i lyset af, at Formandskabet forventer, at den nuværende ledighed på 45.000 personer mere end fordobles op til 100.000 personer ved udgangen af 2009.

Formandskabet mener imidlertid, finanspolitikken bør lempes i 2010 og 2011. Her ser Formandskabet en indledende underfinansieret skattereform som et mere effektivt instrument end offentlige udgifter, som ifølge Formandskabet indebærer en varig svækkelse af de offentlige finanser. Men netop offentlige investeringer er karakteriseret ved i høj grad at være en engangsudgift. AE anbefaler, at lempelsen sker via de offentlige investeringer, som er samfundsmæssigt rentable og helt nødvendige efter år med et vedligeholdelsesefterslæb.

Offentlige investeringer er et langt mere effektivt og hurtigt instrument til at skubbe gang i den økonomiske vækst og beskæftigelse sammenlignet med skattelettelser. I det første år giver offentlige investeringer næsten fem gange så høj beskæftigelses-effekt som skattelettelser. Effekterne på lidt længere sigt vil også være påvirket af tiltagende strukturelle effekter fx i form af et øget arbejdsudbud eller produktivitet, hvad enten det gælder skat eller offentlige investeringer.

Formandskabet skønner nu, at den strukturelle ledighed er 100.000 personer. Det er 16.000 personer under det, som Finansministeriet regner med. Det vil isoleret bidrage til at øge råderummet med 4½ mia. kr. Formandskabet har nedjusteret deres skøn for den strukturelle ledighed med 25.000 personer siden forårsrapporten. Det er et

fald, som ikke kan forklares med reformer. Usikkerheden i beregningerne af den strukturelle ledighed er imidlertid stor. Formandskabet vurderer usikkerheden i beregningerne så stor som ± 1 pct., hvilket svarer til ca. ± 30.000 personer. Det kan med andre ord ikke udelukkes, at den strukturelle ledighed er så lav som 70.000 personer.

Skattereform og dynamiske effekter

AE er enige med Formandskabet om, at der er behov for en skatteomlægning, der letter skatten på arbejde.

Formandskabet skriver i resumeet på side 10, at beskatning er en afvejning mellem effektivitet og fordeling. Formandskabet synes at se bort fra, at skatteindtægterne bruges på offentlige investeringer i bl.a. uddannelse og infrastruktur, som på linje med lavere skat er med til at øge beskæftigelse og velstand. Man skal helt om på side 138 i rapporten, før det fremgår, at ”investeringer i uddannelse eller bedre infrastruktur naturligvis vil øge produktiviteten”.

Formandskabet foreslår, at man både hæver grænsen for topskat og sænker satsen for topskat. Taget i betragtning, at Formandskabet finder, at en stigning i topskattegrænsen er mere effektiv, giver en større effekt på arbejdsudbuddet og på tilskyndelsen til uddannelse, har den største selvfinansierungsgrad og har den mest lige fordelingsprofil sammenlignet med et fald i satsen, er det selvmodsigende, at de alligevel anbefaler at bruge ligeså mange penge på at sænke satsen, som på at hæve grænsen.

AE er overvejende positive overfor Formandskabets forskellige elementer til en skatteomlægning. Mange af finansieringselementerne har vi tidligere peget på som mulige måder at finansiere en skatteomlægning på, herunder salg af CO₂ kvoter, afskaffelse af skattefrie frynsegoder, reduktion af erhvervsstøtte via skattesystemet og loft over pensionsindbetalinger. Et indkomstafhængigt loft over pensionsindbetalinger er dog mere besværligt administrativt, hvorfor et absolut loft på fx 100.000 kr. er at foretrække.

AE er også positive overfor Formandskabets forslag om en stigning i beskæftigelsesfradraget og stigning i topskattegrænsen. AE mener dog, at fokus skal være på en stigning i topskattegrænsen frem for et fald i satsen for topskat, da dette er mere effektivt og har en mere lige fordelingsprofil.

AE støtter Formandskabets forslag om beskatning af kapitalgevinster af ejerboliger, indførelse af statslig grundskyld og at beskatningen af andelsboliger sidestilles med beskatningen af ejerboliger.

AE er enige med Formandskabet i, at man skal være meget påpasselig med at bruge dynamiske effekter som en del af finansiering af en skatteomlægning, da effekterne af disse er meget usikre. At effekterne er meget usikre illustreres fx af de meget forskellige selvfinansierungsgrader, man kommer frem til, selvom der benyttes samme kilde. AE mener derfor, at en skatteomlægning bør være fuldt finansieret, ligesom eksempelvis Formandskabets skattepakke 1 er. Hvis der efterfølgende viser sig dynamiske effekter af en skatteomlægning, kan man bruge det ekstra råderum til yderligere skattelettelser eller forbedringer af den offentlige service.

AE mener, at det er prisværdigt, at fordelings effekterne af dynamiske effekter er medtaget i rapporten, og at Formandskabet viser, at selvfinansierungsgraden er afhængig af størrelsen af skattelettelsen.

AE mener dog, at det er ærgerligt, at estimerne for elasticiteterne ikke er opdaterede og således stadig baseres på en spørgeskemaundersøgelse fra 1996. I denne estimation er bl.a. en meget lav estimeret indkomsteffekt, som er tæt på 0. En indkomsteffekt på omkring 0 virker i direkte modstrid med det faktum, at arbejdstiden har været stærkt faldende, mens indkomsterne har været stigende set over en historisk periode på omkring 60 år. Derudover virker det uplausibelt, at den timeelasticitet, som Formandskabet bruger, er uafhængig af indkomsten. Man må således forvente, at elasticiteten er lavere for de højestlønnede.

Formandskabets brug af dynamiske effekter som en delvis finansiering af skattepakke 2 og 3 kan AE dog ikke støtte, da disse, som Formandskabet også selv pointerer, er usikre og dårligt undersøgt i Danmark.

AE finder Formandskabets tanker om ændringer i selskabsskatten interessante og relevante, og det vil være interessant med en nærmere konkretisering.

Særlig sagkyndig Birgitte Sloth

Konjunkturudvikling og økonomisk politik

Det er vanskeligt at forudsige den økonomiske udvikling i den aktuelle situation med konjunkturomslag og stor usikkerhed om den internationale økonomiske udvikling. Det fremgår både af de store ændringer i forhold til forudsigelserne i foråret, og af at det er hensigtsmæssigt at medtage et risikoscenarie.

Specielt udviklingen på de finansielle markeder, finanskrisen, har stor betydning for udviklingen både internationalt og i Danmark. Den nuværende situation med pres på den danske krone og den deraf følgende stigning i rentespænd tyder på, at omkostningerne ved det nuværende valutakursregime er højere end hidtil antaget, hvilket

aktualiserer overvejelserne om dansk deltagelse i euroen. For at forbedre mulighederne for at imødegå fremtidige kriser på de finansielle markeder er rapportens forslag om en fælleseuropæisk afviklingsfond med tilhørende fælles finanstilsyn velbegrundede. Der bør være tale om et permanent system, men det er vigtigt, at systemet giver bankerne tilstrækkelige incitamentter til ansvarlig adfærd. Et fælleseuropæisk system bliver nødvendigt efterhånden som sektoren omfatter stadig flere store og grænseoverskridende banker. En udvikling der på lidt længere sigt kan accelerere netop på grund af finanskrisen.

De nøjagtige forudsigelser vedrørende beskæftigelsesudviklingen afhænger dels af de generelle forudsigelser af den økonomiske vækst, men også af forudsætningerne om udviklingen i produktivitet. For at forbedre grundlaget for fremtidige fremskrivninger er der behov for et bedre grundlag for forståelsen af udviklingen i produktiviteten, herunder en nærmere undersøgelse af hvad der influerer på hvordan og hvornår virksomheder vælger at ændre beskæftigelsen i forbindelse med ændringer i produktion og efterspørgsel – både når produktionen stiger og når den falder. Dette kan have ændret sig i forhold til tidligere erfaringer, blandt andet som følge af den generelt høje personaleomsætning.

På grund af den store usikkerhed om dybde og varighed af det forudsatte konjunkturtilbageslag er det, som anført i rapporten, vanskeligt at opstille præcise krav til finanspolitikken fra 2010 og frem.

Hvis der viser sig behov for en yderligere lempelse af finanspolitikken fra 2010, kan dette benyttes til finansiering af en skattereform med langsigtede effektivitetsforbedringer. Imidlertid kan også andre former for finanspolitisk ekspansion give langsigtede effektivitetsforbedringer. Det gælder investeringer i uddannelse og infrastruktur, der påvirker produktiviteten på længere sigt. Men det gælder også investeringer i forskning og udvikling. Og så gælder det investeringer i energibesparende, arbejdskraftsbesparende og effektivitetsforbedrende udstyr og bygninger i den offentlige sektor, herunder gennemførelse af økonomisk begrundede vedligeholdelsesarbejder.

Den stramme styring af en række offentlige budgetter kombineret med nødvendige driftsudgifter kan føre til et for lavt niveau af vedligeholdelse, der medfører at det senere bliver nødvendigt med forholdsvis dyrere reinvesterings. Det gælder for transportinfrastrukturen, jf. også Infrastrukturkommissionens betænkning, og også for ledningsnet (kloaker, vand) og en række offentlige bygninger. En konjunkturbegrundet finanspolitisk ekspansion kan benyttes til at rette op på sådanne mangler, hvilket kan nedsætte de fremtidige driftsudgifter og langsigtede investeringsbehov.

En ekspansiv finanspolitik med vedligeholdelse, reinvestering og forbedringer af bygninger vil direkte påvirke efterspørgslen i bygge- og anlægssektoren, hvilket kan være hensigtsmæssigt, da konjunkturtilbageslaget er særligt voldsomt i denne sektor.

Som nævnt i rapporten er det vigtigt at ekspansiv udgiftspolitik giver mulighed for senere stramninger. Dette kan netop opnås ved at føre udgiftspolitikken gennem investeringer og vedligeholdelse, og ikke gennem drift. Beslutning og gennemførelse af investeringer kan evt. tage lidt længere tid end forøgelse af driftsudgifter og dermed give en mindre præcis timing af konjunkturpolitikken end styring via drift. Til gengæld kan perioden med beslutning, detailudforming, gennemførelse og gennemslag af en skattereform med konjunktoreffekt også være forholdsvis lang, hvorfor timingen ved denne form for finanspolitik ikke nødvendigvis er bedre end ved investeringer. Større investeringer i infrastruktur kræver lang beslutnings- og projekterings- og tid inden de har finanspolitiske effekt, og kan derfor vanskeligt bruges til aktiv konjunkturregulering.

Det er værd at bemærke at selvom der er effektivitetsgevinster fra en skattereform, så er den forventede forøgelse i arbejdskraftudbudet for alle de modeller der betragtes i rapporten, betydeligt mindre end potentialet ved strukturreformer på arbejdsmarkedet. Selvom det kan være vanskeligt at gennemføre strukturreformer i perioder med lavkonjunktur, må det anbefales, at der fortsat er fokus på dette område.

Specielt hvad angår fleksjob, ledighedsydelse og førtidspension peger rapporten på nogle potentielle problemer, herunder en tilsyneladende vækst i den samlede tilgang til systemet. Det kan derfor være en god idé at foreslå tiltag på dette område, herunder fx de nævnte ændringer i lønninger, refusionssats og tilkendelsespraksis, men en vurdering af sådanne tiltag kræver en nærmere analyse af området. For at kunne forudsige den fremtidige udvikling og effekten af tiltag, er der for mere viden om betydningen af forskellige regelsæt, refusionssystemer og tilkendelsesgrundlag og betydningen af de forskellige generationers historiske arbejdsmarkedstilknytning. Ved vurdering af administrative tiltag eksempelvis løbende revurderinger skal man også tage de administrative omkostninger i betragtning.

Principper i skattepolitikken

Skattestoppet, som nu har været gældende i syv år, har ført til et opsparat behov for revision af skattepolitikken. Specielt har fastfrysning af ejendomsskatterne og nominalpricippet for punktafgifter medført betydelige nedsættelser af netop disse skatteformer. Det er uheldigt, fordi andre former for skattenedsættelser ville have været betydeligt mere effektivitetsfremmende. Den kortsigtede sikkerhed som skatteyderne har haft med skattestoppet, er under pres af behovet for forholdsvis

omfattende reformer. Hvis der ikke gennemføres reformer, kan føre til permanente uhensigtsmæssigheder i skattesystemet. Det er vigtigt ved fremtidige skattestop at give mulighed for at systemet løbende kan tilpasses efter økonomisk effektivitet, således at der er mulighed for at lave ændringer der eksempelvis bliver nødvendige som følge af den stigende europæiske integration og globaliseringen. Sådant fleksibilitet kan godt opretholdes samtidigt med at der gives garantier for eksempelvis det samlede skatetryk.

Til finansiering af skatteomlægninger kan man med fordel inddrage forskellige former for brugerbetaling for den offentlige sektors ydelser. På en række områder er det helt naturligt at se skatter og brugerbetaling i sammenhæng. Eksempelvis kan en nedsættelse af registreringsafgiften på motorkøretøjer (skat) med rimelighed finansieres via en brugerbetaling for vejbenyttelse (road pricing – brugerbetaling). Brugerbetaling kan betragtes som punktafgifter på de offentlige gratisydelser, og kan som sådan bidrage til det samlede systems økonomiske effektivitet.

Kapitlerne rummer en række gode og velbegrundede forslag til ændring af det danske skattesystem efter økonomiske principper, og argumenterer præcist for at nogle skattepolitiske valg indebærer en afvejning af hensynet til økonomisk effektivitet overfor ønsket om udjævning af forbrugsmuligheder mellem forskellige befolkningsgrupper. Specielt fremstår det tydeligt, at nedsættelse af topskatten bidrager mest til den økonomiske effektivitet, men også primært tilgodeser de højestlønnede.

Ved vurdering af et skattesystem skal der tages hensyn til at høj beskatning af arbejdsindkomst medfører mindre incitament til at tage en uddannelse. Ved vurdering af om incitamenterne til at tage en uddannelse er tilstrækkelige, skal dog også inddrages de ret betydlige danske uddannelsessubsidier (gratis uddannelse samt SU). Tilsvarende bør man overveje incitamenterne til at starte egen virksomhed, der bliver mindre ved høj beskatning af arbejds- og kapitalindkomst. Dette kan også have betydning for en vurdering af forslaget om særlig beskatning af ”ren profit”.

Rapporten påpeger en række svagheder ved det nuværende, komplicerede system for beskatning af kapitalindkomst, og giver en række velbegrundede revisionsforslag.

Det påpeges at den reelle beskatning af kapitalindkomst er højere end for arbejdsindkomst, trods de lavere satser, da hele indkomsten beskattes – også den del der blot kompenserer for inflationen. Man kan derfor foreslå kun at lade en del af kapitalindkomsten (75%) indgå til beskatning. En anden løsning – der vil være mere præcis især i perioder med særlig høj inflation – vil være direkte fradrag for

inflation, hvor fradraget så blot beregnes som kapitalbeholdningen forrentet med inflationen, fx udmeldt årligt af skattemyndighederne.

Som led i en nødvendigt harmonisering af beskatningen forskellige former for kapitalindkomst, foreslår formandskabet en beskatning af realiserede kapitalgevinster på ejerboliger (og fx sommerhuse?). Dette vil være et bidrag til at sikre en neutral beskatning af boligejerskab, og kan også bidrage til finansieringen af eksempelvis lempelser i personskatten. For at sikre boligmobiliteten foreslås, at en kapitalgevinst først kommer til beskatning, hvis den ikke investeres i en ny ejerbolig. Dette er en udmærket idé, men der er behov for et nærmere udredningsarbejde vedrørende den præcise udformning af en sådan skat. Blandt andet skal det være muligt at overføre kapitalgevinsten også selvom man køber en ny bolig (umiddelbart?) før, man sælger sin hidtidige bolig, ligesom der skal udformes modeller, der tager højde for forskellige situationer, hvor par flytter sammen eller fra hinanden, og for par hvor den ene part dør. Desuden skal selve indfasningen af modellen overvejes. Hvis den baseres på ejendomsvurderinger på indførelsestidspunktet, vil det være nødvendigt med et forholdsvis omhyggeligt vurderingsarbejde, der sikrer, at vurderingerne af de enkelte boliger ret præcist svarer til den aktuelle handelsværdi. Hvis vurderingerne baseres på standardsatser, vil det føre til en stor vilkårlighed i de registrerede, realiserede kapitalgevinster ved første salg. Det har næppe nogen særligt betydning for modellens effektivitet, men det vil have stor betydning for mulighederne for at få den indført.

Særlig sagkyndig Torben M. Andersen

Konjunkturudsigterne er i lyset af finanskrisen markant ændret i forhold til forårsrapporten. Generel international afmatning vil påvirke den økonomiske udvikling samtidig med, at der i forvejen var forudset en vækstafmatning og en stigning i ledigheden. Denne forværring af de økonomiske udsigter skal imidlertid ses i forhold til, at dansk økonomi i udgangssituationen er karakteriseret ved meget høj kapacitetsudnyttelse og lav ledighed. Ændringen af prognosen for den økonomiske udvikling ligger på linie med andre nylige internationale vurderinger. Selvom der fortsat er stor usikkerhed om det konkrete omfang af den økonomiske afmatning i forlængelse af finanskrisen, er der ingen tvivl om, at den bidrager til en økonomisk afmatning. Økonomisk politisk er det rapportens anbefaling, at der ikke på nuværende tidspunkt er basis for en mere ekspansiv finanspolitik, da dansk økonomi i første omgang vil nærme sig en mere normal kapacitetsudnyttelse og det strukturelle ledighedsniveau. Jeg er enig i hovedtrækkene i den økonomiske prognose og den økonomisk politiske anbefaling.

Der kan være grund til at understrege den betydelige usikkerhed omkring den aktuelle konjunktursituation. Et særligt aspekt er styrken i vendingen i bygge- og anlægssektoren. Man kan bl.a. stille spørgsmål ved, om en blød landing i investeringsomfanget (figur I.26a) og dermed beskæftigelsen (tabel I.9) er sandsynlig givet det initialt høje aktivitetsniveau og den deraf følgende kraftige opbygning af produktionskapacitet sammenholdt med udsigt til faldende boligpriser.

Der drages paralleller mellem den aktuelle situation og krisen i 1980'erne. De to perioder er imidlertid på en række punkter meget forskellige, både hvad angår kriseårsagerne og udgangssituationen for dansk økonomi. I rapporten henvises der ganske rigtigt til den meget bedre situation dansk økonomi befinder sig i i dag i forhold til situationen i 80'erne. På et punkt kan der dog være grund til at pege på et muligt mere problematisk aspekt ved den aktuelle situation. I midten af 1980'erne skete der en markant forværring af lønkonkurrenceevnen, men med baggrund i relativt gunstige internationale konjunkturer. I de senere år er lønkonkurrenceevnen også blevet forværret – om end ikke i samme omfang som i midt 80'erne - men til gengæld er de internationale vækstudsigter væsentligt mere dystre. Dette kan give en vanskeligere eksportsituation, og ikke den samme mulighed for at nettoeksporten er med til at holde dansk økonomi oppe, som det var tilfældet i den sidste del af 1980'erne.

Rapporten konstaterer, at 2015-planens målsætning om et offentligt forbrug svarende til 26 1/2 % af BNP er overskredet. Samtidig har 2015-planen en målsætning om, at finanspolitisk holdbarhed af eksisterende velfærdsordninger skal sikres ved en forøgelse af beskæftigelsen i et omfang svarende til netto 50.000 frem til 2015. På baggrund af de aktuelle politiske udmeldinger må det konstateres, at mulighederne for at nå denne målsætning er overordentligt minimale. Et stort problem i relation til finanspolitisk holdbarhed står derfor uløst. Samtidig er det uklart, hvilke mere langsigtede pejlemærker finanspolitikken skal styres efter. Dette er ekstra problematisk i den aktuelle situation, hvor konjunkturforskelene forringer de offentlige finanser, og der kan opstå et behov for at overveje eventuelle finanspolitiske indgreb. Desværre går rapporten ikke nærmere ind i de overordnede problemer, der er i relation til pejlemærker for styringen af finanspolitikken og den reelle status af 2015-planen.

Rapporten har beskatning som specialtema, og den indeholder en række interessante analyser og betragtninger, selvom disse ville være kommet bedre frem ved en strammere redigering og mindre omfattende gennemgang af beskrivende materiale.

Et særligt afgørende spørgsmål er effekterne af arbejdsindkomstbeskatning for arbejdsudbuddet såvel kvantitativt som kvalitativt. Tilgangen til dette er relativ traditionel, og der savnes en nærmere tilknytning til specifikke danske institutionelle

rammer og indretningen af det sociale sikkerhedsnet. I international sammenligning markerer Danmark sig - på linie med de andre skandinaviske lande - som et land med et højt skattetryk og veludbygget social sikringssystem, hvor arbejdsmarkedsdeltagelsen er meget høj for både mænd og kvinder, mens den gennemsnitlige arbejdstid er relativ lav. Dette rejser fundamentale spørgsmål i relation til skatternes betydning for arbejdsudbuddet. Afgørende for den høje arbejdsmarkedsdeltagelse og beskæftigelse er indretningen af velfærdssystemerne med et stærkt fokus på arbejdsmarkedsdeltagelse og beskæftigelse. Derfor er der ikke et frit valg mellem arbejde og modtagelse af indkomstoverførsler. Selv efterlønsordningen, som den mest passivt orienterede ordning, har et forudgående beskæftigelseskrav. Det er uklart, i hvilket omfang analyserne tager hensyn til disse forhold, og i hvilket omfang forstærkede økonomiske incitamenter til beskæftigelse betyder, at andre elementer i politikken kan aflastes, f.eks. den aktive arbejdsmarkedspolitik. Historisk har det gennemsnitlige antal arbejdede timer også været relativt højt i Danmark, hvilket formodentligt i et vist omfang kan tilskrives et meget centraliseret arbejdsmarked. Igennem de senere år er arbejdsmarkedet blevet mere decentraliseret, og det kan være en medvirkende årsag til, at betydningen af skatterne for timebeslutningerne er øget (jfr. bl.a. erfaringer med overenskomster med muligheder for frit valg). I dette perspektiv synes det mest oplagt økonomisk politisk at fokusere på skatternes forvridning af timebeslutningerne.

En række elementer til skattereform analyseres i rapporten. I forhold til betydningen af skatterne for deltagelse på arbejdsmarkedet er den væsentligste effekt at finde for efterlønsmodtagere, hvor en større økonomisk gevinst kan tilskynde nogle til en senere tilbagetrækning. Der savnes i den sammenhæng en analyse af, om denne effekt kunne nås med et mindre dødvægtstab ved mere målrettede ordninger for denne aldersgruppe. Samtidigt understreger dette, at den forvridning, en skattereform på dette område kan medvirke til at mindske, er skabt af en politisk vedtaget ordning, nemlig efterlønsordningen. En partiel tilgang til denne problematik kan skjule de reelle forvridninger og dermed omkostninger ved tidlig tilbagetrækning.

I forhold til de overordnede økonomisk-politiske udfordringer er det vigtigt at sondre mellem behovet for at udvide arbejdsstyrken kvantitativt og kvalitativt af hensyn til vækst og velfærd, samt kravene til velfærdssamfundets finansieringsproblem sammenfattet ved finanspolitikens holdbarhed. Som det er anerkendt i 2015-planen er der et holdbarhedsproblem, og den økonomisk politiske strategi har været at løse dette problem ved at øge beskæftigelsen blandt grupper, der i dag står uden for arbejdsmarkedet samt at undgå en aldersbetinget reduktion i den gennemsnitlige arbejdstid. Dette krav omsættes til et krav om en nettoforøgelse af beskæftigelsen svarende til 50.000. Disse 50.000 vil give et finansieringsbidrag ved at mindske udgifter til overførselsindkomster og øge skattebetalingerne. Det er vigtigt i den økonomisk politiske debat ikke at blande disse to ting sammen.

Desværre er rapporten ikke helt klar på dette punkt. En række skattepakker sammenfattes ved at sammenholde (brutto)skattereduktioner med arbejdsudbudseffekterne, men uden understregning af de vidt forskellige implikationer for finanspolitisk holdbarhed. Diskussion af de selvfinansierende eller dynamiske effekter ved en skattereform fremstår således som om en skattereform efterlader en mulighed for yderligere skattelettelser (skattepakke 2) eller øget offentligt forbrug (f.eks. side 373). Sammenfattende konkluderes det (side 410), at ”det er en politisk prioritering, om en given skattelettelse skal bidrage til den finanspolitiske holdbarhed, eller om effektivitetsforbedringen fra skattereformen skal omsættes i en større reduktion i indkomstskatten”. På kort sigt kan der være et sådant valg, men ikke på længere sigt grundet problemer med manglende finanspolitisk holdbarhed. En skattereform, der enten lader problemet uændret eller forværret, vil skabe usikkerhed om den fremtidige skattepolitik (behov for fremtidige skattestigninger), og den underliggende præmis for alle analyserne, at skatteomlægningerne er troværdige og permanente, er dermed ikke opfyldt.

Den samlede beskatning af boliger er et centralt spørgsmål. I rapporten anbefales en række ændringer som sikrer en ensartet ejendomsværdibeskatning på 0,5 % sammen med en beskatning af kapitalgevinster på boliger. En sådan beskatning er imidlertid forbundet med betydelige administrative problemer, da der skal imødekommes fradrag for forbedringer og mulighed for at indfryse beskatningen via en kontoordning. Tidligere i kapitlet er der argumenteret for, at en ejendomsværdibeskatning i niveau omkring 1,6 % vil sikre dels neutralitet, og dels at kapitalgevinster dermed reelt løbende beskattes. Der savnes en nærmere begrundelse for det fremsatte forslag frem for en ændring af ejendomsværdibeskatningen

Diskussionen om skattereformer og en eventuelt underfinansieret indfasning af en sådan reform knyttes sammen med den aktuelle konjunktursituation. En sådan underfinansiering er imidlertid ikke per automatik konjunkturmæssig hensigtsmæssig, da det sidste forudsætter en kortsigtet/midlertidig effekt. En underfinansiering skabt af en indfasning af en skattereform (reform 3) med kapitalgevinstbeskatning for boliger (jfr. figur VI8) synes ikke umiddelbart at opfylde kravene til at være en del af en konjunkturpolitik.

Særlig sagkyndig Nina Smith

Konjunkturafsnittet

Konjunkturvurderingen indeholder nogle interessante afsnit om den finansielle krise og vurderinger af de mulige realøkonomiske konsekvenser heraf. Risikoen for, at den finansielle sektor i løbet af det kommende år kan få uforudsete og betydelige

vanskeligheder med hensyn til at forny udlån til den private sektor, er oplagt til stede, og den bør så vidt muligt afværge i tide.

Usikkerheden er meget stor lige nu. Det kan både tænkes at gå værre eller bedre, og begge scenarier har ret store odds. I en sådan situation er det særligt svært at fastlægge kravene til en fornuftig finanspolitik, men som udgangspunkt forekommer det ikke hensigtsmæssigt at lempe finanspolitikken yderligere i 2009. Derimod kan der – især hvis økonomien udvikler sig mere negativt end forventet – være behov for at lempe finanspolitikken i 2010. I givet fald bør det som foreslået af formandskabet ske i forbindelse med langsigtede investeringer i infrastruktur, uddannelse eller skattereformer, som kan bidrage til på længere sigt at øge arbejdsudbud og beskæftigelse. Herudover er det hensigtsmæssigt at reducere dagpengeperioden til maks. 2,5 år for at undgå, at den strukturelle ledighed flytter med op i takt med, at den registrerede ledighed må ventes at stige de næste år.

Skattepolitikken

Kapitlerne om skat indeholder en række interessante og grundige analyser af de enkelte skattekilder, såvel som analyser af forskellige finansieringsmæssigt neutrale skattepakker, hvor nedsat skat på arbejdsindkomst finansieres ved alternative skattekilder. Analyserne kommer på mange måder et spadestik dybere end tidligere analyser og vismandsrapporter, og de giver dermed et godt indspark i den nødvendige debat om strukturen i det danske skattesystem.

I kapitel III er der foretaget nogle interessante og grundige nyberegninger af selvfinansieringsgraden af forskellige skattereformer. Det er imidlertid utilfredsstillende, at man fortsat anvender et skøn for substitutionselasticiteten på 0,10, som er baseret på et efterhånden relativt gammelt studie. Der er oplagt et stort behov for nye og mere detaljerede undersøgelser af de centrale parametre, der har betydning for adfærdseffekterne.

Generelt anvendes der skøn for forskellige befolkningsgrupper, som må vurderes at være relativt konservative skøn. Selvom der er en fare ved at basere skatteformer på for optimistiske skøn over elasticiteterne og dermed de dynamiske effekter, er det ikke holdbart bevidst at benytte for lave skøn på elasticiteterne. Der er snarere behov for at dokumentere usikkerheden ved at gennemføre følsomhedsanalyser af forskellige alternative antagelser om elasticiteterne og fremstille konsekvenserne heraf i relation til en samlet skatteomlægning.

Selvom det må erkendes, at der savnes mere og nyere dansk empirisk forskning, er der dog dokumentation for, at der er en ganske stor variation i elasticiteterne over indkomstdecilerne og f.eks. mellem mænd og kvinder. Når der simuleres effekter af skattereformer i forskellige ender af indkomstfordelingen, må dette forventes at

være af væsentlig betydning for reformernes udbudseffekter, og det ville være interessant, hvis rapporten havde indeholdt nogle illustrationer af dette. Et andet område, hvor der er behov for større empirisk viden, er størrelsen af de langsigtede effekter af indkomstskatter på uddannelse, international migration, gør-det-selv arbejde mv.